

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**RESİM İŞ EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN
DİJİTAL VATANDAŞLIK DÜZEYLERİ İLE
DİJİTAL TEKNOLOJİYE YÖNELİK
TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Şeyda TANOĞLU

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÖZNÜLÜER

ERZİNCAN/2019

TEZ BİLDİRİMİ

“Resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi ” isimli yüksek lisans tezim tarafımda intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Şeyda TANOĞLU

TEZ KABUL TUTANAĞI

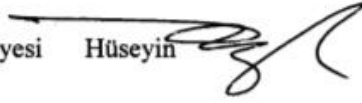
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

ŞEYDA TANOĞLU' na ait "Resim İş Eğitimi Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Düzeyleri İle Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalının Resim İş Eğitimi Bilim Dalında **Yüksek Lisans** Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri : Doç. Dr. Mahir BAYRAMOĞLU

Danışma/Jüri :Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin
ÖZNÜLÜER

Jüri : Dr. Öğretim Üyesi: Ebru GÜLER

**RESİM İŞ EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN DİJİTAL VATANDAŞLIK
DÜZEYLERİ İLE DİJİTAL TEKNOLOJİYE YÖNELİK TUTUMLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Şeyda TANOĞLU

**Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Programı**

Yüksek Lisans Tezi

Ağustos 2019

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÖZNÜLÜER

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri (DVD) ile dijital teknolojiye yönelik tutumları (DTYT) arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, betimsel araştırma türlerinden ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmaya, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören 131 erkek, 191 kadın olmak üzere toplam 322 kişi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak; Kişisel Bilgi Formu, Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği (DTYTÖ) ve Dijital Vatandaşlık Ölçeği (DVÖ) kullanılmıştır. Tez yazımında verilerin düzenlenmesi ve grafiklerin oluşturulmasında Windows Microsoft Word programı, verilerin öncelikli olarak girilmesi ve düzenlenmesinde Microsoft Excel tablolaştırma programı, verilerin değerlendirilmesi ve istatistik testlerin yapılmasında ise SPSS 22 istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma sorularının cevaplandırılması doğrultusunda ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistik yöntemleri ile katılımcıların üniversite, cinsiyet, sınıf, gelir durumu, kaç yıldır internet kullanımı, internet kullanım becerileri ve günde kaç saat internet kullanımı değişkenlerine göre t Testi, Anova Testi ve grupların kendi

aralarındaki anlamlılık durumları için Tukey analiz testlerine başvurulmuştur (veriler $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde ve %95 güven aralığında değerlendirilmiştir). Katılımcıların Dijital Vatandaşlık Düzeyleri ile Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları arasındaki ilişki için korelasyona baktığımızda orta derecede anlamlı bulunmuştur. ($p<,05$). Cronbach Alpha katsayı değeri 0,875 olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dijital Vatandaşlık, Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum, Resim İş Eğitimi Öğrencileri

**EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PAINTING-GRAFTS
EDUCATION STUDENT'S DIGITAL CITIZENSHIP LEVELS AND THEIR
ATTITUDES TOWARDS DIGITAL TECHNOLOGY**

Şeyda TANOĞLU

**Erzincan Binali Yıldırım University, Social Sciences Institute
Painting-Crafts Education Program Of Fine Arts Education Department**

Master Thesis

August 2019

Thesis Supervisor: Doctor Lecturer Hüseyin ÖZNÜLÜER

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between digital citizenship levels (DCL) and attitudes towards digital technology (ATDT) of painting- crafts education students. Research is a descriptive research type, relational survey model. 322 students participated in this research. These students consist of 131 male and 191 female students studying in department of painting- crafts education of Erzincan Binali Yıldırım University, Atatürk University, Republic University and Black Sea Technical University. Personal information form, attitude towards digital technology (ATDTS) and digital citizenship scale (DCS) werw used as data collection tools. In writing this thesis; Windows Microsoft Word program was used for editing data and creating graphics, Microsoft Excell Spread sheet program was used primarily for entering and editing data, and SPSS 22 statistical package program was used for data evaluating and statistical test. According to the answer of research questions, with descriptive statistical methods such as mean standart deviation, participans

university, gender, class, income status, how many year of internet use, internet use skills and how many hours of internet use perday werw determined. And T test and ANOVA test were applied and Tukey analysis test applied for the significance of the groups among themselves (data were evaluated at $p < ,05$ the level of significance and 95% within the confidence interval) Finally, when we look at the correlation between the citizenship levels of the paricipants and their attitudes towards digital technology, it was found to be mode rately sinificant ($p < ,05$). Cronbach Alpha coefficient value was found to be .875.

Key Words: Digital Citizenship, Attitude Towards Digital Technology,
Painting-Craps Education Students

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitiminin ders ve tez dönemi süresince tüm deneyim, tecrübe ve bilgilerini paylaşarak katkılarını hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam sayın, Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÖZNLÜER'e ve bu süreçte her zaman manevi desteğiyle yanımda olan aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Şeyda TANOğLU

ÖN SÖZ

Nitelikli bir sanat eğitimi ve öğretimi, nitelikli sanat eğitimcileri ile mümkündür. Bu nedenle sanat eğitimcilerinin yeterli bilgi, donanım ve anlayışa sahip olmaları, kendini güncel tutan bireyler olarak yenilemeleri ve teknolojinin getirdiği kolaylıklardan en üst düzeyde faydalanmaları gerekmektedir. Böylelikle kendi kültürünü ve dünya sanatını tanıtan, güncel sanat olaylarından haberdar eden eğitimciler olarak öğrencilerine en iyi şekilde ışık tutacaklardır.

Teknolojinin hızlı bir yol aldığı ve her geçen gün geliştiği çağımızda, sanat eğitimi ve öğretimi de teknoloji içerisinde yerini almalıdır. Öğrenciler gelişen sanat olaylarını dijital ortamlardan takip edebilmeli, kendilerini ifade edebilmeleri ve geliştirebilmeleri gerekir. Çağımızın bir başka gerekliliği olarak teknolojinin de estetik bir hal alması gerekir. Sanatta teknolojinin bu hali almasında oldukça etkilidir.

“Şüphesiz ki, internet giderek artan büyüklüğüyle eğitim için güçlü bir yardımcı ve aynı zamanda önemli bir araç olmuştur. Artık klasik eğitim yöntemlerinin değişmez doğrularından uzak, yaratıcı ve eleştirel düşünceye açık olan internet platformunun, yeni eğitim sistemi içerisinde yer alması gerektiğine pek çok eğitimci inanmaktadır” (Kökdemir, 2007).

Bunlardan yola çıkarak bu araştırmanın amacı, resim iş eğitimi alan öğrencilerin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek; iş hayatları boyunca teknolojiden kendi meslekleri açısından en bilinçli şekilde faydalanabilmelerini ve etkili olabilmelerini sağlamaktır.

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	I
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT.....	V
TEŞEKKÜR	VII
ÖN SÖZ	VIII
İÇİNDEKİLER.....	IX
GRAFİKLER DİZİNİ	XII
TABLO DİZİNİ	XIII
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Önemi.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Problem Cümlesi	5
1.3.1. Alt Problemler	5
1.4. Hipotezler.....	6
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	7
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	8
BÖLÜM II	9
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	9
2.1. Sanat Eğitimi	9
2.1.1. Sanat ve Teknoloji	10
2.1.2. Dijital Vatandaşlık ve Boyutları	11
BÖLÜM III.....	15

KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	15
3.1. Tanımlar	15
3.1.1. Eğitim	15
3.1.2. Görsel Sanatlar Eğitimi	16
3.1.3. Sanat Eğitimi	16
3.1.4. Dijital Vatandaşlık.....	18
3.1.5. Dijital Teknoloji	19
3.1.6. İlgili Araştırmalar	19
BÖLÜM IV	22
YÖNTEM	22
4.1. Araştırma Tekniği ve Protokol.....	22
4.2. Evren ve Örneklem	22
4.3. Araştırmanın Modeli	22
4.4. Araştırmanın Analizi	23
4.5. Veri Toplama Araçları	23
BÖLÜM V	26
BULGULAR.....	26
5.1. Genel Özellikler	26
5.2. Analiz Sonuçları.....	29
5.3. Katılımcıların Dijital Vatandaşlık Düzeyleri İle Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumlarına İlişkin Çeşitli Değişkenlere Göre Farklılık Analizleri	30
5.3.1. Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni	30
5.3.2. Katılımcıların Üniversite Değişkeni.....	33
5.3.3. Katılımcıların Sınıf Değişkeni.....	37
5.3.4. Katılımcıların Gelir Durumu Değişkeni.....	40
5.3.5. Katılımcıların Kaç Yıldır İnternet Kullandıkları Değişkeni.....	44
5.3.6. Katılımcıların Günde Kaç Saatini İnternette Geçirdikleri Değişkeni	48
5.3.7. Katılımcıların İnternet Kullanım Becerileri Değişkeni	52

5.3.8. Katılımcıların Dijital Vatandaşlık Düzeyleri İle Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki Durumu	56
BÖLÜM VI.....	57
TARTIŞMA SONUÇ.....	57
ÖNERİLER.....	61
KAYNAKÇA.....	65
EKLER	73
Ek-1 Kişisel Bilgi Formu	73
Ek-2 Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği	74
Ek-3 Dijital Vatandaşlık Ölçeği.....	75
ÖZGEÇMİŞ	77

GRAFİKLER DİZİNİ

		Sayfa No
Grafik 1	Katılımcıların Üniversite Değişkenine Göre Bilgileri	26
Grafik 2	Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Bilgileri	26
Grafik 3	Katılımcıların Sınıf Değişkenine Göre Bilgileri	27
Grafik 4	Katılımcıların Gelir Durumları Değişkenine Göre Bilgileri	27
Grafik 5	Katılımcıların Kaç Yıldır İnternet Kullandıkları Değişkenine Göre Bilgileri	28
Grafik 6	Katılımcıların Günlük İnternet Kullanım Değişkenine Göre Bilgileri	28
Grafik 7	Katılımcıların İnternet Kullanım Beceri Değişkenine Göre Bilgileri	29

TABLO DİZİNİ

		Sayfa No
Tablo 1	Normallik Testi	29
Tablo 2	Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları	30
Tablo 3	Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları	31
Tablo 4	Dijital Vatandaşlık Ölçeği İle Alt Boyutlarının Üniversite Değişkenine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	33
Tablo 5	Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Üniversitelere İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	35
Tablo 6	Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	37
Tablo 7	Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	38
Tablo 8	Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Gelir Durumlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	40
Tablo 9	Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Gelir Durumlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	42
Tablo 10	Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Kaç Yıldır İnternet Kullandıklarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	44
Tablo 11	Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Kaç Yıldır İnternet Kullandıklarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	46
Tablo 12	Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Günde Kaç Saatini İnternette Geçirdiklerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	48
Tablo 13	Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Günde Kaç Saatini İnternette Geçirdiklerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	50
Tablo 14	Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının İnternet Kullanım Becerilerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	52
Tablo 15	Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının İnternet Kullanım Becerilerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	54
Tablo 16	Katılımcıların Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları İle Dijital Vatandaşlık Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Sonuçları	56

BÖLÜM I

GİRİŞ

“Türk Dil Kurumu tarafından ‘İnsanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç ve gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü’ olarak tanımlanan teknolojinin insan yaşamının her alanında etkili olduğu açıktır.” (TDK, 2005:1939). “Teknolojiyi kullanmanın ayrıcalık olmaktan çok bir zorunluluk haline dönüştüğü günümüz şartlarında, insanların sürekli değişmekte ve gelişmekte olan teknolojiye uyumu, teknolojiyi anlayabilmesi ve sunduğu fırsatlardan yararlanması için bilgi, beceri, tutum ve alışkanlık kazanmaları gerekir. Eğitim yoluyla, bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi düzenleme ve değerlendirme, bilgiyi sunma ve iletişim kurma becerileri ile donatılması amaçlanır” (Akkoyunlu, 1995:105-109). Bu başlıca amaçların gerçekleştirilmesi için eğitim, öğretim ve öğretme süreçlerinin öğrenen kişiler açısından etkili ve kalıcı olması son derece önemlidir. Bunun içinde öğrendikleri şeylerin daha fazla duyu organına hitap etmesi, öğrenme ve öğretme süreçlerinde hem görsel hem de işitsel araçların olabildiğince fazla kullanılması gerektiği de yadsınamaz bir gerçektir. “Öğrenenlerin öğrenme becerileri konusunda yapılan araştırmalarda, görsel, işitsel ve kinestetik öğrenme becerilerine sahip olan öğrencilerin buldukları öğrenme ortamının öğrenmede önemli bir etken olduğu anlaşılmıştır” (Boydak, 2006). Öğrenenlere geleneksel öğretim tekniklerinin yerine onların öğrenme ortamında daha etkin olabileceği öğrenci merkezli etkinlikler uygulamak, onları bir üst seviyeye taşımak ve bu ortamları öğrenciye göre tasarlamak günümüz eğitim anlayışının amaçlarındandır. Ayrıca bu amaca ulaşmada öğrenen bireyin öğrenme becerisi de göz önünde bulundurulmalıdır.

“Günümüzde dijital teknolojilerin, eğitimi kolaylaştırmasının yanı sıra bireylerin topluma katılımında da etkisi çok büyüktür. “Ancak teknoloji kullanımının vatandaşlık kavramını çağrıştırması nasıl olmaktadır” (Mossberger, Tolbert ve McNeal 2007)? “İngiliz sosyolog Marshall (1950:10-14) vatandaşlığı, siyasi bir

toplumun üyelerine bağışlanan sivil, politik ve sosyal haklar olarak tanımlamıştır” (Marshall ve Bottomore, 2000). Marshall yaptığı bu tanımla vatandaşlığı belirli bir çerçeve içine almaya çalışsa da var olan vatandaşlık kavramı hem bilginin hem de teknolojinin gelişmesinden etkilenmektedir. İnternet, günümüzde yapılan her işi kolaylaştırmada, bireylerin sosyalleşmesinde oldukça etkilidir. Hatta öyle ki toplumla bir bütün haline gelme potansiyeline sahiptir. “Dijital vatandaşlar işyerlerinde ekonomik gelir elde etmek için, vatandaşlık görevlerini yerine getirirler, politik bilgi elde etmek için ise sık sık teknolojiyi kullanırlar” (Mossberger, 2009). “Yapılan birçok araştırmaya baktığımızda dijital vatandaşlık yıllardır tartışılmalı gelen bir kavramdır. Sadece bugün ve geçmişte yapılan tartışmalar arasında bazı temel farklar vardır. Geçmişteki tartışmalar genellikle yasadışı müzik indirme, insanları teknoloji bilenler ve bilmeyenler şeklinde ayırmak üzerine odaklanmıştır” (Ribble, 2009). Bugün ise dijital vatandaşın sınırlarının genişlediği görülmektedir. “Dijital vatandaşlığı bireyin sosyal, toplumsal ve siyasi faaliyetleri için teknoloji kullanımı şeklinde tanımlamıştır. Örneğin Twitter gibi siteler Facebook gibi sosyal ağlar sayesinde bireyler toplumla iletişime geçer. Hükümetler de bireylerin ve çeşitli kuruluşların faydalanması için bazı verilerini toplumun hizmetine sunabilir” (Vizenor, 2013).

“Gelişmekte olan teknolojiler mevcut eğitim ve öğretim faaliyetlerini geliştirmek için bize daha fazla fırsat ve imkan sağlamasına rağmen teknolojinin okul içi ve okul dışında da yanlış ve kötüye kullanımı her geçen gün artmaktadır. Öğrencileri tehdit eden bu duruma yasadışı müzik indirme, interneti kullanarak izinsiz alıntı yapma, ders esnasında cep telefonu kullanma, ders esnasında laptop ya da tableten oyun oynama gibi durumları örnek olarak gösterebiliriz” (Yang ve Chen, 2010). Görüldüğü gibi öğrencilerin dijital vatandaşlık konusunda yeteri kadar bilgiye sahip olmaması ve bu konuda gerekli eğitimi almamış olmaları tehlikeli sonuçlara yol açabilmektedir. “Bazı ülkelerde geleneksel suçlarla beraber siber suçlar da her geçen gün artmaktadır. Öğrencilere nasıl sorumlu, bilinçli ve etik kullanıcı olacakları öğretilerek onların dijital vatandaş olmalarına yardımcı olunmalıdır” (Farmer, 2010:387-392). “Dijital teknolojileri kullanırken nasıl hareket edileceği ile ilgili evrensel bir kabul bulunmamaktadır. Eğitim sisteminde dijital vatandaşlık konusuna

yer verilmesiyle öğrencilerin teknolojinin olumlu ve olumsuz yönleri hakkında bilinçlenmelerini sağlamak amaçlanır. Dijital teknolojilerin (cep telefonları, e-postalar) toplumumuzda istismar edilebilir hale gelmesinin nedenlerinden biri teknolojideki eğitim eksikliği olarak gösterilebilir” (Livingstone, Bober, Helsper, 2005).

“Okullar ve aileler öğrencilerin güvenliğini sağlamaya çalışırken öğrencilerin de teknolojiyi kullanırken etik ve hukuki sorumluluklara sahip olması gerekir. Bu dijital toplumda vatandaş, tıpkı geleneksel toplumda olduğu gibi eğitim, iş, satın alma, satma, ticaret, başkalarıyla etkileşim, iletişim ve eğlenme gibi etkinliklere ulaşabilir. Hem dijital toplumda hem de geleneksel bir toplumda çocuklarımızın bu etkinliklerde yer alması için yasal, etik, ahlaki vb. temel davranış kalıplarını öğrenmiş olması gerekir. Günümüzde öğrenciler okula başlamadan önce dijital teknolojileri kullanmaya başladığından teknoloji ile ilgili ilk eğitimin aile tarafından verilmesi son derece önemlidir. En azından bir çocuk okula başlamadan önce dijital teknolojiler ile ilgili farkındalık kazanmış olmalıdır” (Hollandsworth, Dowdy, Donovan, 2011:37-47).

1.1. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; resim iş öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişki ne düzeyde olduklarını görmektir. Ayrıca bu çalışmadan çıkan bulguların dijital çağın hayatımızdaki yeri ve önemi doğrultusunda iyi bir kaynak olacağından dolayı önem arz etmektedir.

Yapılan literatür taramasıyla benzerlik gösteren çalışmalar incelendiğinde dijital teknolojiye yönelik tutum ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olup, dijital vatandaşlık düzeyi ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu yüzden yapılan bu çalışma her iki çalışmayı da içinde barındırdığı için büyük bir önem taşımaktadır. Gelişen teknolojik çalışmalar ve ilerlemeler üniversite öğrencilerine hangi boyutta etkilediği ve teknolojiyi kullanım durumları açısından önem taşımaktadır.

Araştırmada resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasındaki korelasyona bakılacaktır. Bu doğrultuda adayların dijital vatandaşlık düzeylerinin ve dijital teknolojiye yönelik tutumlarının ne ölçüde olduğu belirlenmiş olacaktır. Aynı zamanda cinsiyet, sınıf ve gelir durumları gibi çeşitli parametrelerin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenecektir. Öğrencilerin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarının daha iyi bir yönde geliştirilmesi, teknolojiyi doğru ve bilinçli olarak kullanan bireyler olmaları, eğitimde gerekli olan hedeflere ulaşılması, başarılı öğrenci sayısının artması, var olan bilgilerin daha kolay paylaşılması ve dijital çağa ayak uydurabilen bireyler yetiştirilmesi açılarından önemli olacağı düşünülmüştür. Daha farklı bir bakışla; “gelecek kuşaklara sanatın gerekliliğini ve anlamını açıklayacak olan kişiler hiç kuşkusuz geleceğin sanat eğitimcileri olacak olan şimdinin resim-iş öğretmenliği öğrencileridir. Geleceğin sanat eğitimcilerinin hızla değişen bilgisayar teknolojisine ayak uydurabilmesi için şimdiki teknolojiyi çok iyi kavramış olmaları gerekir. Şimdi iyi bir temel kurulmazsa mesleğe başlayan sanat eğitimcileri yenilikleri takip edemeyecektir. Bu durumda ise öğretmen öğrenen, öğrenci ise öğretmen durumuna düşebilecektir”(Ayaydın ve Kurtuldu, 2011:387-395). Örneğin; “desen eğitiminin temel objelerinden birisi de insan figürüdür. Bu nedenle desen derlerinde insan figürü çizimi için canlı model kullanılmasını gerekli kılar. Sanat eğitimcisi yetiştiren fakültelerde aylıkla çalışan canlı modellerin olmaması, öğrencilerin derslerde biri birine modellik yapmak zorunda kalması bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Bunlar her hafta modellik yapmak isteyen öğrencinin bulunamaması, modellik yapmak isteyen öğrenci bulunduğu farklı duruş ve pozisyonların öğrenciden istenememesi, kas ve kemik yapısını gösterecek kıyafetleri giymelerinin öğrenciden istenemeyeceği gibi sınırlılıklardır. Bu sınırlılıklara çağın bilgi ve bilişim çağı olması dolayısıyla bilgisayar teknolojisinin ve onun insanlığa sunduğu olanakların kullanılması da bir çözüm yoludur” (Taşkesen ve Yılmaz, 2018: 1-7). Bu çerçevede ülkemizde öğrenim gören resim öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilere yönelik yapılmasıdır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi çeşitli parametrelere göre incelemektir. Bu doğrultuda iki değişken arasında cinsiyet, sınıf, aile eğitim durumları ve gelir durumlarına göre manidar bir ilişki olup olmadığını araştırmaktır.

1.3. Problem Cümlesi

Resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişki ne düzeydedir?

Dijital çağda olduğumuz bu günlerde dijital teknolojinin başta eğitim alanı olmak üzere sosyal hayatın içine girerek, bireylerin topluma katılımında da etkisi çok büyüktür. Dijital teknoloji kullanılan bu dönemde öğrencilerin bu çağdaki yerlerini görmek büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1.3.1. Alt Problemler

1. Resim iş eğitimi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Resim iş eğitimi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Resim iş eğitimi öğrencilerinin gelir durumları değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Resim iş eğitimi öğrencilerinin kaç yıldır internet kullandıkları değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Resim iş eğitimi öğrencilerinin günlük internet kullanımları değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. Resim iş eğitimi öğrencilerinin internet kullanım becerileri değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

7. Resim iş eğitimi öğrencilerinin üniversite değişkenine göre vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
8. Resim iş eğitimi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
9. Resim iş eğitimi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
10. Resim iş eğitimi öğrencilerinin gelir durumları değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
11. Resim iş eğitimi öğrencilerinin kaç yıldır internet kullandıkları değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
12. Resim iş eğitimi öğrencilerinin günlük internet kullanımları değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
13. Resim iş eğitimi öğrencilerinin internet kullanım becerileri değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
14. Resim iş eğitimi öğrencilerinin üniversite değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları anlamlı bir fark var mıdır?
15. Resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bütün bu sorulara verilecek cevaplarla öğrencilerin dijital teknolojiye yönelik tutumları ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasında ne tür bir ilişki olduğu bu araştırma ile ortaya konulmuştur.

1.4. Hipotezler

1. Resim iş eğitimi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.
2. Resim iş eğitimi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.
3. Resim iş eğitimi öğrencilerinin gelir durumları değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

4. Resim iş eğitimi öğrencilerinin kaç yıldır internet kullandıkları değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

5. Resim iş eğitimi öğrencilerinin günlük internet kullanımları değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

6. Resim iş eğitimi öğrencilerinin internet kullanım beceriler değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

7. Resim iş eğitimi öğrencilerinin üniversite değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

8. Resim iş eğitimi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

9. Resim iş eğitimi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

10. Resim iş eğitimi öğrencilerinin gelir durumları değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

11. Resim iş eğitimi öğrencilerinin kaç yıldır internet kullandıkları değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

12. Resim iş eğitimi öğrencilerinin günlük internet kullanımları değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

13. Resim iş eğitimi öğrencilerinin internet kullanım becerileri değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

14. Resim iş eğitimi öğrencilerinin üniversite değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutumları anlamlı bir fark vardır.

15. Resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

1. Bu çalışmada uygulanan yöntemin amaca uygun olduğu varsayılmıştır.

2. Seçilen örneklem gruplarının araştırmanın evrenini temsil eder nitelikte olduğu varsayılmıştır.

3. Araştırmaya katılan resim iş eğitimi ğrencilerinin ölçekte mevcut olan soruları samimiyetle cevaplandırığı varsayılmıştır.

4. Resim iş eğitimi ğrencilerinin kişisel bilgilere doğru cevap verdikleri varsayılmıştır. Araştırmaya katılan deneklerin, yapılan testlerin önem ve ciddiyeti dāhilinde davrandıkları varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmada kullanılan lme araçlarından elde edilen veriler ile sınırlıdır.

2. Araştırma 2018 – 2019 eğitim ğretim yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Cumhuriyet niversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim İş ğretmenliği Anabilim Dalında ğrenim gören 1. 2. 3. 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

3. Araştırma veri toplama araçlarından elde edilen verilerle sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat Eğitimi

“Sanat eğitimi, öncelikle örgün eğitimde, bilim ve teknik eğitimin kesinlikle yanında ve eş değerde yer alması gereken, elverdiğince çeşitli sanat dallarında yapılacak öğretimin adıdır” (San, 1982: 215-257).

Bir başka tanıma göre “Sanat eğitimi, bireylerin sanat ve kültür alanlarında yetiştirilip, bilinçlendirilme çabasıdır. Sanat eğitimi güzel olanı sezebilmeyi, algılayabilmeyi, kendini doğru tanıyabilmeyi ve ifade edebilmeyi, estetik yargıda bulunabilmeyi amaçlar. O nedenle sanat eğitiminin amacının, sanatçı yetiştirmek değil; her öğrenciyi sezgiye, keşfetmeye, bulmaya, yaratıcılığa yönlendirip, öğrencinin bilgisel, bilişsel, duygusal ve duyuşsal gereksinimleri karşılamak olduğu düşünülebilir. Sanat eğitimi sürecinde; algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve yargıda bulunma becerileri estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir. Bu eğitim alanında öğrenci; resim, müzik, tiyatro, dans, şiir, öykü, heykel, seramik, fotoğraf, yaratıcı drama, film, video gibi çeşitli sanat alanlarından, kendine en uygun anlatı dilini tanıma olanağına sahip olabilir” (Karaahmet Balcı, 2015: 465-477). Tanıma olanağına fırsat vermekte çağdaş eğitim anlayışının gereklerinden biridir diyebiliriz. “Çağdaş eğitim anlayışı, bilgi aktarımını, beceri kazandırmayı, ilgi ve yetenekleri geliştirmeyi, bireyde var olan yaratıcılık yeteneğini açığa çıkararak, topluma yapıcı, yaratıcı ve üretici kişiler kazandırmayı, gerek bilim ve teknikte, gerekse düşünsel, sanatsal ve kültürel alanda yeni ürünler ortaya çıkaran toplumlara ulaşmayı amaç edinmektedir. Bu bakımdan sanat eğitimi çağdaş eğitim kavramı ve uygulamaları içinde önemli bir yer tutmaktadır. Sanatın amacı meydana gelen ürünlerin dış görünüşünü tanımlamak değil, onların içeriğindeki anlamı ortaya çıkarmaktır. Sanatın olduğu yerde girişimcilik ve bağımsızlık duyguları bulunmaktadır. Sanatın hedefi basmakalıp olanı devam ettirmekten çok onları bozmaktır” (Isenberg ve Jalongo, 1993:58-86, San, 1990).

“Sanat eğitiminin önemine bakacak olursak; insanın genel eğitimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Herkes için gerekli olan bir kişilik eğitimidir. Sanata ilişkin en önemli özellik anlatımdır. Kişinin çok özel iç dünyası, imgeleri, düşünmeleri ve duyguları sanatla görselleşir. Bu çok özel dünyanın dışa aktarılması, başkalarının anlatımının anlaşılması insan için bir ihtiyaçtır. Sanat eğitimi çocuğun çok yönlü düşünmesini sağlamayı, yalnızca kendi bildikleri ve sevdiklerinin güzelliğinin yetersiz olduğunu öğretmeyi amaçlar. Aynı zamanda yaratıcı bir süreç olarak çocuğu özgür düşünmeye, özgür çalışmaya yöneltmeye çalışır. Bu da kişisel gelişime önemli bir ışık tutar. Sanat eğitimi ile birey içinde yaşadığı toplumun kültürünü öğrenir ve sever”(Buyurgan ve Buyurgan, 2007:22-24). Böylelikle birey maddi ve manevi değerlerini daha bilinçli bir şekilde koruyacaktır. “Teknoloji ve makine devrini yaşadığımız çağımızda belki tüm çağlardan daha fazla sanat eğitime ihtiyaç duymaktayız. Bu teknoloji çağı bize yeni bir düşünme sistemini öğretir. Bu sistemde ruhsal açıdan dengeli, estetik çevre bilinci ile yetişen, önce kendine daha sonra çevresine saygı gösteren bireyler yetişmesini sağlar ” (Buyurgan ve Buyurgan, 2007: 22-24). “Görsel sanatlar eğitiminin önemine baktığımızda; yaşantılarımıza canlılık verir, toplumumuzu aynaya yansıtılmamızı sağlar. Görsel sanatlar olmadan mimarlık, tezhip, hat, vitray, moda, seramik ya da heykel olmazdı. Yani insan hayatının esas unsurudur” (Özsoy, 2003: 41-42).

2.1.1. Sanat ve Teknoloji

“Gelişen teknoloji ile birlikte sanat kavramı insanın günlük hayatında daha çok yer almaktadır. Özellikle bilgisayar teknolojisinde yaşanan baş döndürücü gelişmeler, beraberinde görselliği ve dolayısı ile sanatı da insanoğlunun günlük hayatına sokmaktadır” (Ayaydın ve Kurtuldu, 2011: 387-395). “Çocuklarda biriken enerjiyi değerlendirmede, okulca düşünülen her daldaki konular, onların ruhi ve bedeni inkişafına medar olur. Çocuklar oyunla öğrenirler, çalışırlar ve moral kazanırlar” (Bigalı,1984: 131). Ayrıca, Özsoy’a göre; “sanat eğitimi derslerinde yaptırılacak basit sanat ve tasarım projeleri ile ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin yaratıcılıkları, yetenekleri ve becerileri harekete geçirilebilir ve çevrede bulunan sanayi ve ticaret kuruluşlarının ilgisi çekilerek ciddi maddi kaynaklar özel sektörden

sağlanabilir” (Özsoy, 1998).

“Son dönemde teknolojiye ve sanatta yer alan gelişmeler arasında bir paralellik göze çarpmaktadır. Özellikle bilişim teknolojisinde yer alan gelişmeler sanat dünyasında köklü değişimlere yol açmaktadır. Bazı düşünürlerin ‘teknoloji zamanla sanatı yok edecek’ öngörüsünün aksine teknoloji sanatı yenilemekte, ön plana çıkarmakta ve insanı ondan kaçamaz hale getirmektedir” (Ayaydın ve Kurtuldu, 2011:387-395).

“Ülkemizde bilgisayar ve internet kullanım oranları 2018 yılında 16-74 yaş arasındaki bireylerde sırasıyla %59,6 ve %72,9 oldu (www.tuik.gov.tr). Bireylerin bilgi ve iletişim teknolojisi araçları ile internetin doğru kullanımını bilmeleri; bahis oyunları oynama, aileleri ile daha az zaman geçirme, internet kullanımına bağlı olarak; göz yorgunluğu/göz kızarıklığı, sırt/boyun ağrısı, baş ağrısı, eklem/kas ağrısı, yorgunluk ve uykusuzluk sorunları yaşama, internette şiddet ve terör gibi içeriklerle karşılaşma (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2012) gibi sorunlarının azalmasını sağlayacaktır. Gençlere dijital vatandaşlık öğelerinin öğretimi bu kapsamında büyük önem taşımaktadır. Öğretim programlarındaki kazanımlarda dijital vatandaşlık öğelerinin yer alması öğrencilerin bu konuda bilgi sahibi olmasını sağlayacaktır” (Peker Ünal, 2017:180-195).

2.1.2. Dijital Vatandaşlık ve Boyutları

“Dijital vatandaşlığa, teknolojinin uygun kullanımı ile ilişkili standartlar olduğunu söyleyebiliriz. O halde hayatın bir parçası olan teknolojinin doğru ve etkili kullanımı nasıl olmalıdır sorusunun sorulması kaçınılmazdır. Bu bağlamda, dijital vatandaşlık dijital teknolojiyi sadece kullanabilmek değil aynı zamanda doğru, etkili ve amacına uygun bir şekilde kullanmayı da kapsamaktadır. ‘Dijital vatandaşlık’ kavramı gün geçtikçe daha da önem kazanmaya başlayan bir kavram haline gelmektedir” (Kaya ve Kaya, 2014:346-361; Çubukçu ve Bayzan, 2013:148-174). “Bilgisayar, akıllı telefon gibi teknolojinin öncüsü sayılabilecek aletlerin hayatımızdaki rolünün son yıllarda fazlalaşması sebebiyle görmekteyiz ki; sanatçıların, sanat eğitmenlerinin ve sanatseverlerin sanat odaklı teknoloji kullanımı

oldukça artmıştır” (Türkmenoğlu, 2014:89). “Sanatın teknoloji ile olan ilişkisi tarih boyunca birbiriyle doğru orantılı gelişmiştir. Aynı zamanda bu iki kavram insanı diğer varlıklardan ayıran iki temel unsur olarak var olmuştur. Dolayısıyla, bir yapıtın üretim sürecinde teknolojinin varlığı, sanatta doğayı yansıtmaktan uzaklaşarak bir deney görüntüsü vermiştir. Sanatçı, başka araçlarla ya da tekniklerle üretmesi mümkün olmayan sanatsal yapıtlarını bilgisayar teknolojisini kullanarak üretmeye başlamıştır. Bilgisayarın devreye girmesiyle birlikte öncelikle gerçeğin anlamı, içeriği, konumu neredeyse tümünden değişmiştir. Sanallık artık her alanda ve düzeyde yerleşik gerçeğin yerini almış, sanatsal üretimde ön plana çıkmıştır” (Sağlamtimur, 2010: 215).

“Mağara resimlerinin üzerinden asırlar geçtikten sonra bugün insanoğlu sanat eserini doğadan elde ettiği boyaların yanı sıra, ışıklarla, piksellerle üretir hale gelmiştir. Hatta öyle ki teknoloji sanat için sadece bir araç olmakla yetinmemiştir, sanatın yapıldığı ortamın bizzat kendisi olma yolunda oldukça ileriye gitmiştir” (Türkmenoğlu, 2014:89).

“Resim iş eğitimi alan öğrencilerde bilgisayar ve internet aracılığı ile görsel, işitsel ve çok boyutlu uygulama imkânlarını kullanabilir. İnternet aracılığı ile ulaşabildiği kaynaklardan kapsamlı bir şekilde yararlanabilmek öğrenciyi çok yönlü olarak geliştirir. Teknolojik gelişmeler, öğrencilere yeni seçeneklerle birlikte, ortaya konulan ürünlerin değiştirilmesine ve geliştirilmesine imkân tanıyan görsel çeşitliliği sunmaktadır. Yeni teknoloji ortamını, sanatsal tasarımını geliştirmeye yönelik kullanan öğrenciler, fikir üretme sürecinde bu ortamın imkânlarını, görsel imgeleri ve iletişim araçlarını kullanabilir. Aynı zamanda ürünlerine değişik boyutlardan bakabilme şansı yakalamaktadır. Çünkü bu sınırsız teknoloji ortamı sayesinde sayısız görsel veriye ulaşabilir. Çalışmasını bu ortam içerisindeki veriler kapsamında değerlendiren öğrenci, çalışmasını değiştirebilir, geliştirebilir, özgünleştirebilir. Çok seçenek, çok deneme fırsatı, sonuca ulaşmada sanat eğitimi sürecindeki bireyin yaratıcı kapasitesini artırabilmektedir” (Yılmaz ve Ünalan, 2002). Daha geniş bir ifadeyle; resim iş eğitimi alan öğrenciler öğretmen oldukları zaman almış oldukları aynı çağdaş eğitimi öğrencilerine de uygulamaya çalışacaklardır. İleride öğretmen,

sanatçı gibi meslekleri seçecek olan öğrenciler, her geçen gün çağdaşlık seviyesi yükseldiği için güncel olmak adına bir takım uygulamalarda bulunacaklardır. Böylece geride kalan eksikliklerini tamamlama çabasına girmemiş olacak ve dijital bir insan olarak devam edebileceklerdir.

“Ribble (2009)’nin dijital vatandaşlık kavramı daha geniş olup dijital erişim ve dijital hukuk gibi geniş bir çerçevede ele alındığı dokuz ayrı unsuru açıklar. Dijital vatandaşlığın bu dokuz unsuru yeni nesillere yeni bir çerçeve ile yeni bir yön vermeye yardımcı olabilir. Dijital vatandaşlığın dokuz unsuruna ve onların tanımlarına aşağıda yer verilmiştir”(Ribble, 2009’dan akt:Kaya ve Kaya, 2014:346-361):

Dijital Erişim: “Toplumun, dijital teknolojiye her yerden, yüksek kalitede ve hızda erişebilmesidir.

Dijital Ticaret: Çevrimiçi ortamda mal ve hizmet alabilme bilinci ve yeterliliğinde olunması, çevrimiçi alışveriş ve çevrimiçi bankacılık sistemlerinde bilgi ve gizliliğin korunabilmesi, güvenli internet sayfalarından alışveriş ve ticaret yapma bilincinde olunması durumlarını kapsamaktadır ” (Çubukçu ve Bayzan, 2013:148-174).

Dijital İletişim: “Elektronik ortamda bilgi alışverişi” (Ribble, 2009’dan akt:Kaya ve Kaya, 2014:346-361). “Dijital iletişimi ihlal eden bazı davranışlar:

- 1: Özel bir mesajı birçok kişiye yollamak,
- 2: Cep telefonu kullanırken içinde bulunulan ortamın özelliklerine göre davranmamak,
- 3: E-mail kullanımında iletişim dilini bilmemek ve buna göre yazmamak” ((Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2018).

Dijital Kanun: “Yasal haklar ve teknoloji kullanımına ilişkin kısıtlamalar.

Dijital Etik: Dijital teknoloji kullanıcıları tarafından beklenen davranış standartları”(Ribble, 2009’dan akt:Kaya ve Kaya, 2014:346-361).

Dijital Okuryazarlık: “Dijital okuryazar bireyler, bilgisayardaki programları kullanabilen, bilgisayar veya internet ortamında ihtiyaç duyduğu bilgilere ulaşabilen

ve bu ortamlarla ilgili sorunlarını kendi başına etkili bir şekilde çözebilen kişilerdir”(Geçer ve Dağ, 2010: 20-44).

Dijital Hak ve Sorumluluklar: “Dijital araçları herkesin özgürce kullanabilmesi ve bu araçlar sayesinde herkesin kendini özgürce ifade edebilmesi ve dijital ortamda işlenen suçlar ve yapılan haksızlıklara karşı şikayet hakkının kullanılmasıdır” (Çubukçu & Bayzan, 2013:148-174).

Dijital Sağlık: “Dijital teknoloji dünyasında fiziksel ve psikolojik olarak iyi olma durumudur”(Ribble & Bailey, 2007).

Dijital Güvenlik: “Dijital araçları kullanırken, kullanıcıların kişisel bilgilerinin güvenliğinin sağlanabilmesi; kullanıcıların donanım, yazılım ve ağ güvenliklerinin sağlanabilmesidir” (Çubukçu & Bayzan, 2013:148-174). “Dijital güvenlik, güvenliği garanti altına almak için alınan elektronik önlemlerdir” (Ribble & Bailey, 2007).

BÖLÜM III

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, eğitim, görsel sanatlar eğitimi, sanat ve sanat eğitimi, dijital vatandaşlık, dijital teknoloji gibi tanımlamalara ve açıklamalara yer verilmiş; ayrıca benzer araştırmalarda irdelenmiştir.

3.1. TANIMLAR:

3.1.1. Eğitim

“Eğitim sürecinden geçen kişinin davranışlarında bir değişme olması beklenir. Eğitim yoluyla insanın amaçları, bilgileri, davranışları, tutumları ve ahlak ölçülerinin değiştiği bilinmektedir. Eğitimin birçok tanımı yapılmıştır. Bu tanımların bazılarında eğitimin genel ve kapsamlı anlamı, bazılarında ise daha çok belli bir plan ya da program uygulanarak gerçekleşen anlamı öne çıkarılmıştır. Eğitimin genel ve kapsamlı tanımlarından başlıcaları şunlardır:

- Eğitim, kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür.
- Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda uygulama değeri olan yetenek, yöneliş ve diğer davranış örüntülerini kazandığı süreçler toplamıdır.

Eğitimin belli bir plan ya da program uygulanarak gerçekleşen anlamının öne çıktığı tanımlardan başlıcaları şunlardır:

- Eğitim, önceden saptanmış ilkelere göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkinlikler dizisidir.

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme oluşturma sürecidir (Demirel ve Kaya, 2011:5-6).

Bu eğitim tanımlarının ortak bazı özellikleri vardır. Bu özelliklerden en belirgin olanları, eğitimin bir süreç olduğu ve bu sürecin sonunda insanın

davranışlarındaki değişmedir” (Demirel ve Kaya, 2011:5-6). “Bloom’a (1980) göre öğretmenler duruk ve değişmez özellikler yerine istendik yönde değiştirilebilir özelliklere odaklanmalıdır. Böylece öğrenciler, eğitimi daha planlayabilir ve çıkabilecek eğitsel sorunları daha iyi çözebilir” (Akt: Ulusoy, 2008:10-11).

3.1.2. Görsel Sanatlar Eğitimi

“Genel eğitim kapsamında görsel sanatlar eğitimi; sanatların yasa ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanıdır. Sanat eğitimi sürecinde; algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve eleştirme davranışları estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir. Bu eğitim alanında birey; resim, müzik, tiyatro, dans, şiir, öykü, heykel, seramik, fotoğraf, yaratıcı drama, film, video gibi sınırsız sanat evreninden, kendine en uygun dili seçme şansına sahip olarak kendini ifade olanağını bulmaktadır” (Aykut, 2006: 34-35).

3.1.3. Sanat Eğitimi

“Sanat, insanın kültürel hayatının, kişisel deneyimlerinin en tikel ve en kapsamlı alanıdır. Sanatın bu anlamda kişiye kazandıracığı değerleri başka hiçbir ders, alan ya da deneyim kazandıramaz. Dewey (1934), sanatı yaşama can veren bir deneyim olarak niteler. Bu, yaşayan organizmaya yaşadığını anımsatan, insanın yaşamında en önemli yeri alan ve en yüksek duygusal deneyimleri tanınır kılan değeri kendinden bir olgudur” (Akt: Kırıçoğlu, 2002: 47). “Sanat insanın doğasında var olan, insanın kendi kimliğinde olanı ortaya çıkarmak istediği ve kendisini dışavurumda bir araç olarak kullandığı unsurdur. Sanat kendini tanımak ve ifade etmektir” (Erinç, 1995: 160).

“Sanat eğitimi ise bireylerin sanat ve kültür alanlarında yetiştirilip, bilinçlendirilme çabasıdır. Sanat eğitimi güzel olanı sezebilmeyi, algılayabilmeyi, kendini doğru tanıyabilmeyi ve ifade edebilmeyi, estetik yargıda bulunabilmeyi amaçlar. O nedenle sanat eğitiminin amacının, sanatçı yetiştirmek değil; her öğrenciyi sezgiye, keşfetmeye, bulmaya, yaratıcılığa yönlendirip, öğrencinin bilgisel, bilişsel, duygusal ve duyuşsal gereksinimleri karşılamak olduğu düşünülebilir. Sanat

eğitimi s¼recinde; algılama, bilgilenme, d¼ş¼nme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve yargıda bulunma becerileri estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir. Bu eğitim alanında ¼đrenci; resim, m¼zik, tiyatro, dans, Şiir, ¼yk¼, heykel, seramik, fotoğraf, yaratıcı drama, film, video gibi ¼eŐitli sanat alanlarından, kendine en uygun anlatı dilini tanıma olanağına sahip olabilir” (Karaahmet Balcı, 2015:467).

Sanat eğitimini bir birey eğer zamanında alamazsa; farklı fikirlere saygı, farklı k¼lt¼rlere değer verme, sanat eserlerini koruma bilinci, estetik anlayışının geliŐmesi ve evrensel olan değerleri paylaŐma gibi bazı davranışları kazanamamıŐ olur. “Sanat eğitiminin, genel eğitimin vazgeçilmez bir parçası olduğunu algılamak ve uygulamak, her aydının sorumluluğudur. ¼¼nk¼ k¼lt¼r ve uygarlığın sanat yoluyla ¼l¼ms¼zleŐtirilmesi; sanatın, halk k¼lt¼r¼n¼n ve g¼nl¼k yaşamın zengin estetik birikimiyle beslenmesi ve ¼ocuk yaŐta sanat sevgisine ve sanat bilincine d¼n¼Őt¼r¼lmesinden ge¼er. İnsanın genel eğitimi bir b¼t¼n olarak d¼Ő¼n¼ld¼đ¼nde, sanat eğitiminin genel eğitimin bir parçası olduğu yadsınamaz. Ancak, sanatın bir ¼zg¼rl¼k ve bireysel yaratıcılık olgusu olduğu dikkate alındığında ise, sanat eğitiminin kendine ¼zg¼ ¼ok ¼zel yasalarının ve ilkelerinin varlığı da kuŐkusuzdur ” (G¼kbulut, 2005:167).

“Sanat eğitiminin temel fonksiyonlarından biri insanlık tarihimizi bize bildirmek, bize kim olduğumuzu; neye ve nasıl inandığımızı anlamamıza yardımcı olmaktır. Anderson’a (2003) g¼reyaaŐam i¼in sanat eğitiminin temelinde, ¼đrencilere sanat yoluyla kendilerini ve baŐkalarını anlamalarını sağlamak vardır. Bu programda sanatın i¼eriđi, ¼đrenimi ve ¼đretim stratejileri verilir ve bunun yanında ¼đrencilerin kendilerini kişisel ve sosyal olarak ifade etmeleri sağlanır. Sanat eğitiminin ama¼ ve gerekliliğinin ¼z¼nde insan ruhunun y¼celtilmesi, insanın ¼zg¼rleŐmesi bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyrurulması, dengeli, ¼ađdaŐ, duyarlı bir toplum yaratılması ¼abası g¼d¼l¼r. Sanat eğitimi, bireylere ¼zg¼n anlatım olanakları sağlar. Ayrıca bireylerin sosyok¼lt¼rel yaşamının, kişisel deneyimlerinin subjektif ve ayrıntılı bir alanıdır. Sanat eğitiminin toplumsal etkileri konusunda eğitimci yazar Kazım Artut’un değerlendirmesi bu konuda bize ışık tutmaktadır: ‘Sanat eğitimini, bir

çerçeve içinde, bireylerinin yeteneklerinin işletilip, yaratıcı, kendine güvenli, üretken, estetik duyguları geliştirilmiş kişi olmalarını amaçlarken genelde aynı niteliklere sahip, uygar bir toplum yaratma düş'ünün de sanat ve iş eğitimi ile gerçekleştirilebileceğinin bilinmesi gerekir. Sanat eğitimi, genel düzeyleri nasıl olursa olsun tüm toplum ve ülkeler için kaçınılmaz bir gereksinimdir. Hızla gelişen, sanayileşen, kentleşen toplumların bireylerinde görülen ruhsal rahatsızlıkların arttığı ve bunların kökeninde makineleşmenin yarattığı, tekdüze hızlı yaşam ve elektronik cihazların egemen oluşu, kişilerin deşarj olma olanaklarını kısıtlayabilmektedir. Sanayileşmenin kişiler üzerindeki etkisi sadece fabrikalarda çalışarak düşünülemez. En belirgin sorun kişisel yaratma çabalarından yoksun olmalarıdır. Fabrikalaşmaya başlayan her şey onların doğasında bulunan bu yaratma gücünü, isteğini köreltip, kendilerinin malı olmayan birtakım tüketim maddelerini almaya ve seçmeye zorlamaktadır. Bu durum onların hayatlarında bir kopmaya, dengesizliğe ve yabancılaşmaya neden olabilmektedir. Kentlilere göre kırsal kesimde yaşayan halk bu anlamda şanslı sayılabilir. Büyük çoğunluk kendi gereksinimlerini kendileri karşılamaktadır. Her ne kadar bu insanlar kendi ürettiklerine kendi estetik anlayışlarını katarlar ise de gösterdikleri çabalar geleneksel bir takım formların tekrarından ileri gitmemektedir. Ancak görgü ve sanatsal algılama birikim ve düzeyleri günümüzün geçerli estetiksel ölçütlere uygun olmasa da ürettikleri yapıtlar kendilerini bir ölçüde ekonomik ve haz'sal anlamda deşarj edebilmektedir'."

3.1.4. Dijital Vatandaşlık

"Dijital vatandaşlık, öğrencilerin, çocukların, teknoloji kullanıcılarının, teknolojiyi doğru bir şekilde kullanması için öğretmenlere, velilere ve teknoloji liderlerine bu konuda yarar sağlayan bir konseptidir. Dijital vatandaşlık teknoloji kullanımı bakımından, uygun, etik, bilinçli ve sorumlu davranış normlarını tanımlamaktadır. Belirli normlar içerisinde hareket eden bireyleri işaret etmektedir. Dijital vatandaşlık açısından dokuz anahtar unsuru belirlenmiştir: Dijital erişim, Dijital ticaret, Dijital okuryazarlık, Dijital iletişim, Dijital etiket veya görgü kuralları, Dijital hukuk, Dijital hak ve sorumluluklar, Dijital sağlık ve Dijital güvenliktir" (Ribble, 2008:15).

3.1.5. Dijital Teknoloji

“Dijital teknoloji, “bilgileri bir ekran üzerinde elektronik olarak görüntüleyen, saklayan ve ileten uygulamalar” olarak tanımlanan bilgisayar, internet, cep telefonları, kamera, video ve web teknolojileri gibi uygulamaları içerir”(Cabı, 2016:1229-1244). Başka bir tanımla “Dijital teknoloji, bilgileri bir ekran üzerinde elektronik olarak görüntüleyen, saklayan ve ileten uygulamalar olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda bilgisayar, internet, cep telefonları, kamera, video ve web teknolojilerini içeren çok çeşitli uygulamalarda dijital teknoloji içerisinde yer almaktadır. Dijital teknoloji yaşamın her alanında olduğu gibi eğitim - öğretim ortamlarında da etkili ve aktif rol üstlenmektedir. Dijital teknolojilere yönelik öğrencilerin tutumlarının belirlenmesi, öğretim ortamlarının tasarımı ve düzenlenmesi üzerinde etkisi olacağı düşünülmektedir” (Gökhale, Brauchle, Machina, 2013:13-26).

3.1.6. İlgili Araştırmalar

“İlgili alan yazın çalışmalarına baktığımızda resim öğretmeni adaylarının çeşitli düzeyler açısından ve farklı tutumlarının belirlenmesine yönelik birçok araştırma yapılmıştır” (Doğan, 2012: 115-127; Dilmaç, 2010:49-65; Özgüngör ve Kapıkıran, 2008:23). Dijital vatandaşlık düzeyine ve dijital teknolojiye yönelik tutuma ilişkin az sayıda çalışma bulunmaktadır.

“Bu çalışmalardan ilki; ‘sınıf öğretmeni adaylarının dijital vatandaşlık düzeyleri ile siber zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi’. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının dijital vatandaşlık düzeyleri ile siber zorbalık eğilimlerinin belirlenmesi; adayların dijital vatandaşlık düzeyleri ile siber zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu 2014 – 2015 eğitim öğretim yılında Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören sınıf öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak; sınıf öğretmeni adaylarının dijital vatandaşlık düzeylerini belirlemek için İşman ve Güngören (2014:551-556) tarafından geliştirilen ‘Dijital Vatandaşlık Ölçeği’ ve siber zorbalık eğilimlerini

belirlemek için Türkoğlu (2013) tarafından geliştirilen ‘Siber Zorbalık Tutum Ölçeği’ uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının dijital vatandaşlık düzeyleri ile siber zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizinde, orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r= 0.333, p<.01$). Sınıf öğretmeni adaylarının dijital vatandaşlık düzeyleri ile günlük internette harcanan süre ve algılanan internet kullanım becerisi değişkenleri arasında anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet, sınıf düzeyi, internet kullanım yılı değişkenleri ile dijital vatandaşlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının siber zorbalık eğilimleri ile cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri arasında anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İnternet kullanım yılı, günlük internette harcanan süre ve algılanan internet kullanım becerisi değişkenleri ile siber zorbalık eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir”(Çiftçi ve Sakallı,2015:7).

“Peker Ünal ‘ın ‘Bir Öğretim Programındaki Dijital Vatandaşlık Öğeleri ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Öğelerine Sahip Olma Durumları’ isimli çalışmasında araştırmanın amacı ortaöğretim kademesinde uygulanmakta olan ‘Bilgi ve İletişim Teknolojileri’ dersi öğretim programında yer alan dijital vatandaşlık öğelerinin ve bu dersin öğretim programına katılan öğrencilerin dijital vatandaşlık öğelerine sahip olma düzeylerinin belirlenmesidir. Bu amaca ulaşmak için ‘Bilgi ve İletişim Teknolojileri’ dersi öğretim programı ve ders kitabına içerik analizi uygulanmış, ilgili dersin öğretim programına katılan öğrencilere araştırmacı tarafından hazırlanan başarı testi ve senaryo durumları ile Karaduman (2011) tarafından hazırlanan ‘Dijital Vatandaşlık Tutum Ölçeği’ uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Yozgat Merkez Atatürk Anadolu Sağlık Meslek Lisesi’nin dokuzuncu sınıfında seçmeli Bilgi ve İletişim Teknolojileri dersi öğretim programına katılan 34 öğrenci oluşturmaktadır. Ulaşılan verilerin analizinde öğretim programında ve ders kitabında yer alan dijital vatandaşlık öğelerinin dijital vatandaşlık öğelerini öğrencilere kazandırmada sayıca yetersiz olduğu görülmüştür. Öğretim programında yer alan toplam 130 konunun 12’si ve 383 alt konunun 49 tanesi de dijital vatandaşlıkla ilgilidir. Ders kitabında ise toplam 9653 cümlelerin 418’i dijital vatandaşlık öğeleri ile ilgilidir. Başarı testinde öğrenciler 15 puan üzerinden

ortalama 7 puan almışlardır. Başarı testi sonuçları öğrencilerin bilgilerinin orta düzeyde olduğunu; tutum ölçeği sonuçları tutumlarının çok olumlu olmadığını, sergiledikleri davranışlar da uygulamada hatalı davranışlara sahip olduklarını göstermektedir. Bu kapsamda eğitim programlarında ve ders kitaplarında dijital vatandaşlık öğelerine daha fazla yer verilmesi gerektiği, öğretmen ve velilerin davranışları ile öğrencilere model olmaları, konu ile ayrıntılı araştırmaların yapılması gerektiği önerileri oluşturulmuştur” (Peker Ünal, 2017:180-195).

“Çukurbaşı ve İşman’ın yaptığı araştırmada (2014:28-54), Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan ve dijital yerli olarak kabul edilen 472 (313 kız, 159 erkek) öğretmen adayının dijital yerli özellikleri ve bu özelliklere sahip olma durumları incelenmiştir. Öğretmen adayının dijital yerli özelliklerinin cinsiyete, sınıf düzeyine ve bilgisayar kullanma sürelerine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Sonuç olarak öğretmen adaylarının yaklaşık %58’inin dijital yerli özelliklerine sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının cinsiyet ve bilgisayar kullanma süreleri açısından dijital yerli özellikleri anlamlı farklılık göstermektedir. Erkek öğretmen adaylarının sahip oldukları dijital yerli özellikleri kız öğretmen adaylarının sahip oldukları dijital yerli özelliklerinden daha fazla olduğu görülmüştür. 6 yıl ve daha uzun süredir bilgisayar kullananlar ile 0-1 yıl ve 2-3 yıl aralığında bilgisayar kullanan bireyler arasında 6 yıl ve daha uzun süredir bilgisayar kullanan öğretmen adayları lehine anlamlı olduğu görülmüştür. Sınıf düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığı elde edilen sonuçlar arasındadır”(Çiftçi ve Sakallı, 2015:15).

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma tekniği, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin analizlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

4.1. Araştırma Tekniği Ve Protokol

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmış olup söz konusu form üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerden ilki katılımcıların sosyo-demografik ve görev yaptıkları kurumdaki durumları ile ilgili 8 madde içeren kişisel bilgiler bölümüdür. İkinci bölüm katılımcıların Dijital Vatandaşlık Ölçeği düzeylerini ölçen 33 maddelik bölümüdür. Son bölüm ise katılımcıların Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumlarını ölçen 39 maddelik bölümüdür.

Üniversitelerin resim iş öğretmenliği bölümlerinde çalışma hakkında bilgilendirmeler yapıldıktan sonra üniversite yönetimleri tarafından izinler alınmış olup, ölçekler öğrenciler derse başlamadan önce bizzat tarafınca yapılan açıklamayla uygulanmıştır.

4.2. Evren Ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; resim iş eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise; 2018-2019 eğitim öğretim yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nden 127 kişi, Atatürk Üniversitesi'nden 78, Cumhuriyet Üniversitesi'nden 64 kişi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nden 53 kişi olmak üzere resim iş eğitimi programlarında öğrenim gören 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden toplam 322 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların 191'i kadın, 131'i ise erkek oluşturmaktadır.

4.3. Araştırmanın Modeli

“Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli

kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür tarama modellerinde neden sonuç ilişkisi aranmamakla birlikte, ilişkilerin yorumlanması ve kestirilmesi mümkündür. İlişkisel tarama korelasyon türü ilişki ve karşılaştırma yolu ile ilişki olmak üzere iki türlü yapılır” (Kıncal, 2015:13). Bu çalışmada korelasyon türü ilişki kullanılmıştır. “Korelasyon türü ilişkilerde, ‘iki değişken arasında ilişki yoktur’, ‘ilişki vardır ve doğru orantılıdır’ ve ‘ilişki vardır ve ters orantılıdır’ şeklinde üç durum ortaya çıkar. Korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında bir değer alır. Korelasyon katsayısı; 0 veya 0’a yakın bir değer alırsa ilişki yoktur veya anlamsızdır. Korelasyon katsayısı +1’e yaklaştıkça ilişki vardır ve doğru orantılıdır, korelasyon katsayısı -1’e yaklaştıkça ilişki vardır ve bu ilişki ters orantılıdır” (Kıncal, 2015:113-114)

4.4. Verilerin Analizi

Tez yazımında verilerin düzenlenmesi ve grafiklerin oluşturulmasında Windows Microsoft Word programı, verilerin öncelikli olarak girilmesi ve düzenlenmesinde Microsoft Excel tablolu programı, verilerin değerlendirilmesi ve istatistik testlerin yapılmasında ise SPSS 22 istatistik paket programı kullanıldı.

Verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirlemede Shapiro Wilk testi uygulandı. “ Test sonuçları verinin normal dağılıma sahip olduğunu gösterdi. +1.5 -1.5 için” (Tabachnick and Fidell, 2013). Parametrik olduğu anlaşıldıktan sonra ikili değişkenler için bağımsız testlerde t Testi ile üç ve fazla değişkenler için Anova Testi uygulanmıştır. Üç ve daha fazla değişkenlerin kendi aralarındaki anlamlılık durumları için Tukey analizine bakıldı. Son olarak katılımcıların Dijital Vatandaşlık Düzeyleri ile Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları arasındaki ilişki için korelasyona baktığımızda orta derecede anlamlı bulunmuştur ($p < .05$). Cronbach Alpha katsayı değeri 0,875 olarak bulunmuştur.

4.5. Veri Toplama Araçları

Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği

“DTYT Ölçeğinin taslak formunda yer alan maddeler ve ölçeğin başında yer

alan yönergeler üzerindeki görüşlerini almak üzere Eğitim Teknolojileri, Rehberlik ve Psikolojik Danışma ve Ölçme ve Değerlendirme alanlarında çalışan 7 uzmanın görüşlerine sunulmuştur ve toplam madde sayısı 39 ve 8 faktör olarak belirlenmiştir” (Cabı, 2015 :1229-1244).

“Yapı geçerliği, testin ölçülmek istenen davranış bağlamında soyut bir kavramı doğru bir şekilde ölçebilmesi derecesini gösterir” (Büyüköztürk, 2006). “Testlerin içinde buldukları uzayın boyutlarına faktörler, boyutların sayısına faktör sayısı ve testlerin koordinatlarına da faktör yükleri denir” (Baykul, 2000). “Verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity testi ile incelenebilir. KMO’nun 1’e yaklaştıkça 0.90’larda mükemmel olduğu belirtilmektedir”(Tavşancıl, 2006). “Ölçekte KMO değeri 0.906 olarak elde edilmiştir. Bu sonuca göre elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir. Ayrıca Bartlett t testi sonucu da dağılımın normal dağılıma yakın olduğunu ve verilerin faktör analizi için uygun olduğunu belirtmektedir. Taslak ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile incelenmiştir. Ölçekten elde edilen veriler üzerinde temel bileşenler analizi ve varimax rotasyonu tekniği kullanılmıştır. Uygulanan faktör analizi sonucunda önce özdeğeril’in üzerinde olan 12 faktör bulunmuştur.

39 maddelik ölçek beşli Likert tipi ölçek olarak geliştirilmiştir. ‘Kesinlikle Katılıyorum’, ‘Katılıyorum’, ‘Kısmen Katılıyorum’, ‘Katılmıyorum’ ve ‘Kesinlikle Katılmıyorum’ seçeneklerinden oluşmaktadır.

Analize dâhil değişkenlerle ilgili toplam varyansın 2/3’ü kadar miktarının ilk olarak kapsandığı faktör sayısı, önemli faktör sayısı olarak değerlendirilir” (Büyüköztürk,2006’dan akt:Cabı,2015 :1229-1244). “Faktör analizi yapılan maddelerin kaç faktörde toplandığını belirlemek amacıyla öncelikle özdeğerlere ve açıklanan yüzdelere bakılmıştır”(Duyan ve Gelbal, 2008). Faktör sayılarının toplam varyansın 2/3’ünü kapsaması ve faktörlerin öz değerlerine dayalı olarak çizilen çizgi grafiğinin incelenmesi sonucunda faktör sayısının 8 olmasına karar verilmiştir. Ölçeğin bütününden kestirilen toplam güvenirlik katsayısı 0.90 olarak belirlenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda toplam 39 maddeyi içeren ölçek sekiz faktörlü bir

yapıdan oluşmaktadır. Faktörlerde toplanan maddelerin içerdiği anlamlara bakılarak faktörler sırasıyla ‘yetkinlik’, “sosyal ağlar”, “derste teknoloji kullanımı”, “teknolojiye yönelik ilgi”, “benim için teknoloji”, “olumsuz yönler”, “eğlence amaçlı kullanım” ve “bilinçli kullanım” olarak isimlendirilmiştir.

Dijital Vatandaşlık Ölçeği

Dijital Vatandaşlık Ölçeği'ni (DCS) geliştirmek için ilk literatür gözden geçirildi ve Ribble & Bailey (2007) 'nin dijital vatandaşlığı dokuz faktör noktasına dayanarak madde havuzu oluşturuldu. Dört uzman bu maddeleri değerlendirdi ve uzmanların tavsiyelerine göre ölçek 34 madde olarak belirlenmiştir. Bu ölçek katılımcılara uygulanmış ve güvenilirlik ve geçerlilik analizleri yapılmıştır.

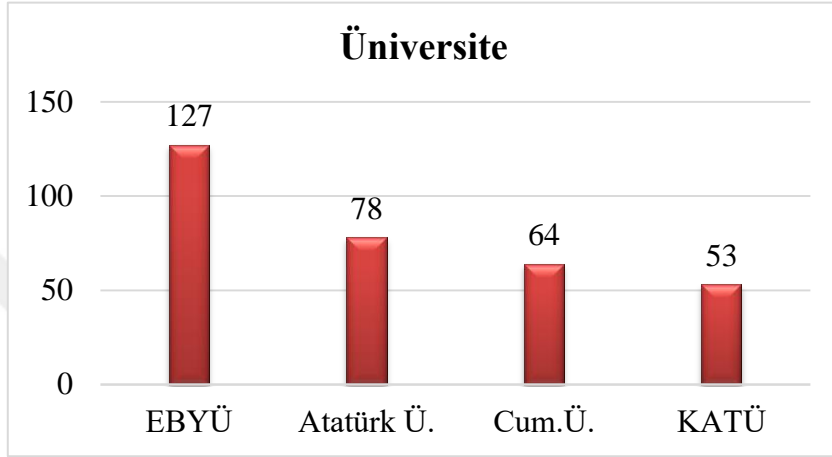
34 maddelik ölçek beşli Likert tipi ölçek olarak geliştirilmiştir. “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneklerinden oluşmaktadır.

Veri Analizi Yapı geçerliği ve güvenilirlik analizlerini yapmak için SPSS 21 istatistiksel yazılımı kullanılmıştır. Yapı geçerliliğinin analizinde açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Araştırma faktörü analizinde dokuz faktör bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin güvenilirliğini incelemek için iç tutarlılık katsayıları kullanılmıştır. Geçerlilik ve güvenilirlik analizinden sonra ölçek 33 maddeden oluşmaktadır. Açımlayıcı faktör analizi sonuçları .541 ile .907 arasında değişmektedir ve ölçeğin 9 faktörden oluştuğunu göstermektedir. Faktörlerin özdeğerleri ve toplam varyansı bu yapıyı desteklemektedir. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Analiz sonucunda, ölçeğin genel güvenilirliği Cronbach Alpha değeri 0.85 bulunmuştur.

BÖLÜM V

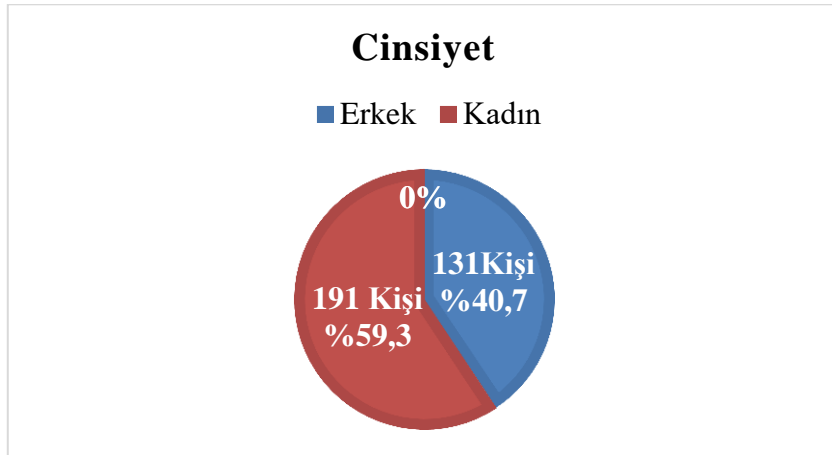
BULGULAR

5.1. Genel Özellikler

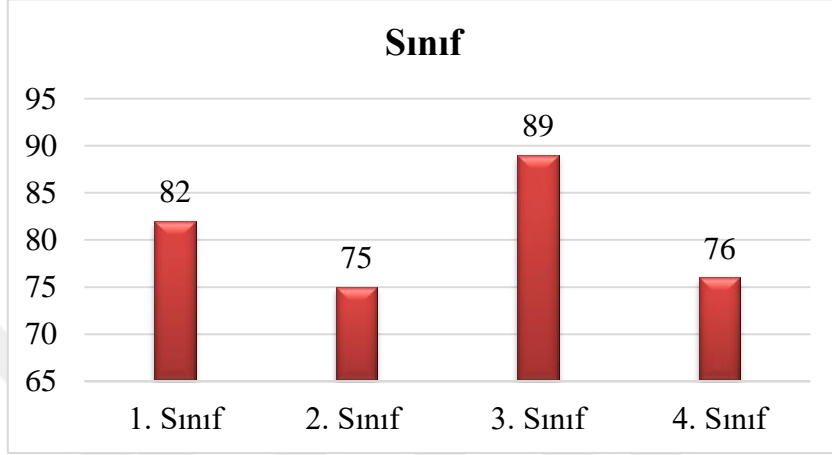
Grafik 1. Katılımcıların Üniversite Değişkenine Göre Bilgileri

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nden 127 kişi (%39,4), Atatürk Üniversitesi'nden 78 kişi (%24,2), Cumhuriyet Üniversitesi'nden 64 kişi (%19,9) ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nden 53 kişi (%16,5) olmak üzere resim İş Eğitimi programlarında öğrenim gören toplam 322 kişi katılmıştır.

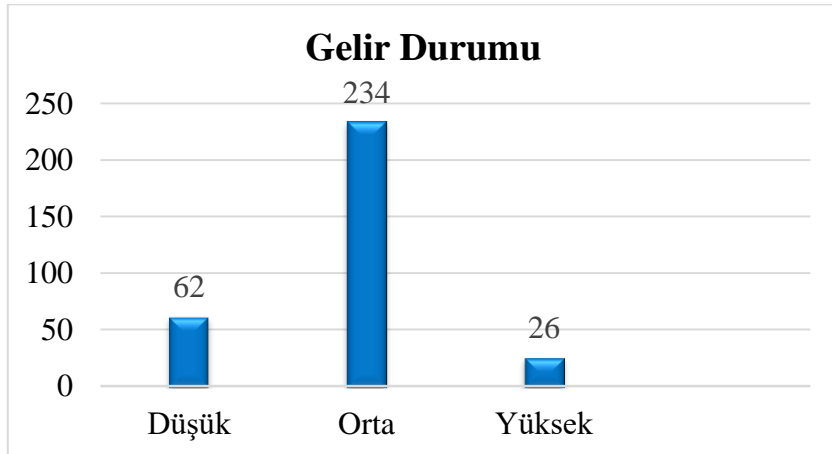
Grafik 2. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Bilgileri

Resim iş öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları ile Dijital Vatandaşlık düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu araştırmaya 191'i (%59,3) kadın ve 131'i (%40,7) erkek olmak üzere toplam 322 kişi katılmıştır.

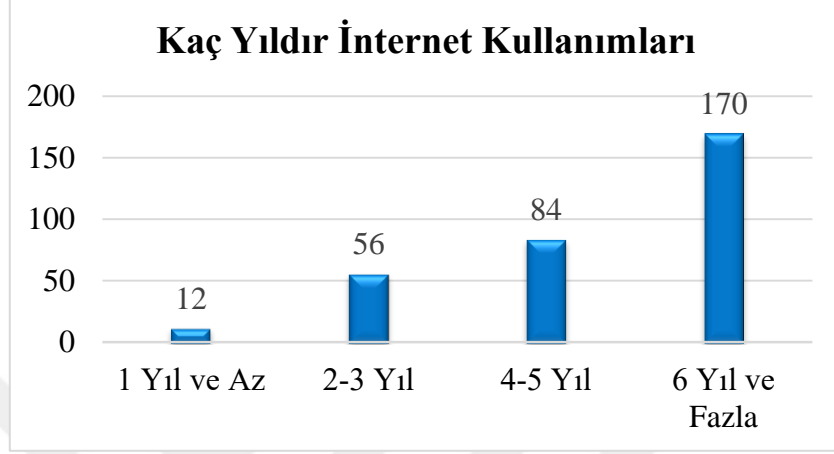
Grafik 3. Katılımcıların Sınıf Değişkenine Göre Bilgileri

Resim iş öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları ile Dijital Vatandaşlık Düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu araştırmada 1.Sınıf öğrencisi 82 kişi (%25,5), 2.Sınıf öğrencisi 75 kişi (%23,3), 3.Sınıf öğrencisi 89 kişi (%27,6) ve 4.Sınıf öğrencisi 76 kişi (%23,6) olarak dağılım göstermiştir.

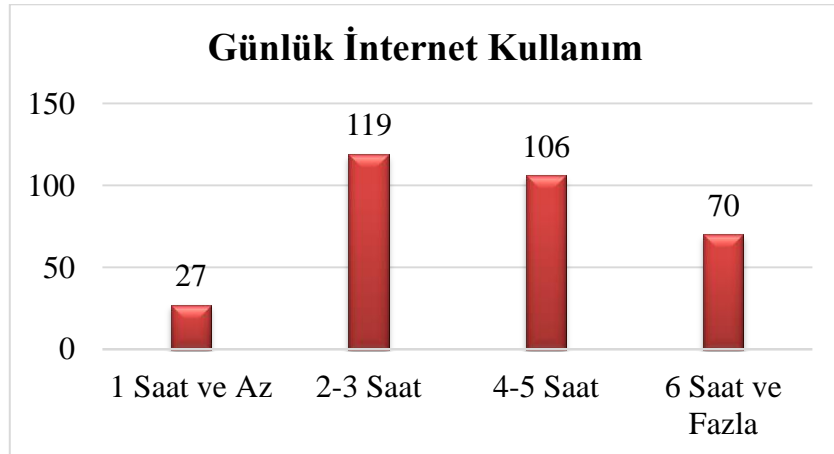
Grafik 4. Katılımcıların Gelir Durumları Değişkenine Göre Bilgileri

Resim iş öğretmenliği bölümü öğrencilerinin gelir durumları incelendiğinde ise gelir durumunun düşük olduğunu belirten 62 kişi (%19,3), orta düzeyde olduğunu belirten 234 kişi (%72,7) ve yüksek düzeyde olduğunu belirten 26 kişi (%8,1) vardır

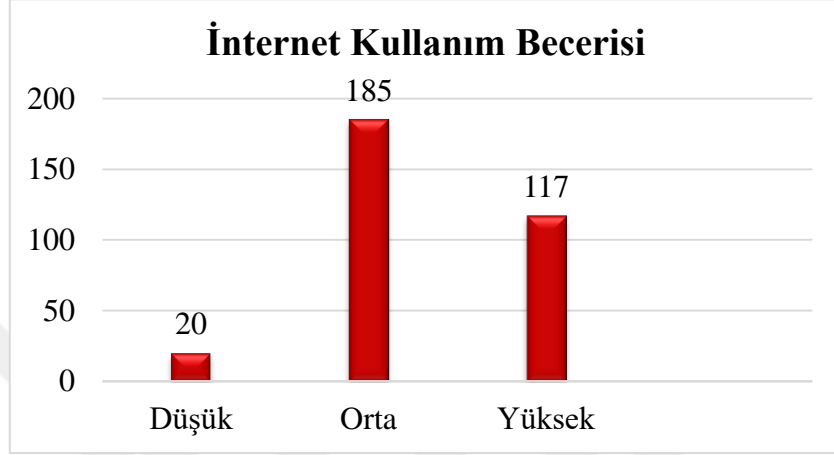
Grafik 5. Katılımcıların Kaç Yıldır İnternet Kullandıkları Değişkenine Göre Bilgileri

Resim iş öğretmenliği bölümü öğrencilerinin kaç yıldır internet kullandıkları incelendiğinde 1 yıl ve daha az olduğunu belirten 12 kişi (%3,7), 2-3 yıldır internet kullandığını belirten 56 kişi (%17,4), 4-5 yıldır internet kullandığını belirten 84 kişi (%26,1) ve 6 yıl ve daha fazla süredir internet kullandığını söyleyen 174 kişi (%52,8) olduğu görülmektedir.

Grafik 6. Katılımcıların Günlük İnternet Kullanım Değişkenine Göre Bilgileri

Resim iş öğretmenliği bölümü öğrencilerinin günlük internet kullanımları incelendiğinde 1saat ve daha az kullandığını belirten 27 kişi (%8,4), 2-3 saat kullandığını belirten 119 kişi (%37), 4-5 saat kullandığını belirten 106 kişi (%32,9) ve 6 saat ve daha fazla kullandığını belirten 70 kişi (%21,7) olduğu görülmektedir.

Grafik 7. Katılımcıların İnternet Kullanım Beceri Değişkenine Göre Bilgileri

Resim iş öğretmenliği bölümü öğrencilerinin internet kullanım becerileri incelendiğinde düşük düzeyde olduğunu belirten 20 kişi (%6,2), orta düzeyde olduğunu belirten 185 kişi (%57,5) ve yüksek düzeyde olduğunu belirten 117 kişi (%36,3) olduğu görülmektedir.

5.2. Analiz Sonuçları

Tablo 1. Normallik Testi

Değerler	N	Mean	Ss	Skewness	Kurtosis	p
DVOrt.	322	3,45	0,53	-0,61±0,13	-0,06±0,13	,256
DTYTOrt.	322	3,62	0,49	0,17±0,27	0,30±0,27	,394

(+1.5 -1.5 için kaynak: Tabachnick and Fidell, 2013)

Tablo 1 incelendiğinde Resim iş öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık düzeyleri ile Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumlarının parametrik mi yoksa nonparametrik mi olduğunu tespit etmek için yapılan 'Normallik Testi' sonuçlarında görülen Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) düzeylerindeki

değerlerin +1.5 ile -1.5 olduğundan ve p değeri $\alpha > ,005$ olduğundan parametrik analizler kullanılmıştır.

5.3. Katılımcıların Dijital Vatandaşlık Düzeyleri İle Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumlarına İlişkin Çeşitli Değişkenlere Göre Farklılık Analizleri

5.3.1. Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni

“Resim iş eğitimi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorularına karşılık dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarında toplam puan ve alt boyutlarının değerleri arasında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespit etmek amacıyla T testi yapılarak değerleri aşağıdaki Tablo 2 ve Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 2. Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	T Testi		
					Sd	T	P
Dijital Vatandaşlık Ort.	Erkek	131	3,375	0,608	322	-2,197	,029
	Kadın	191	3,514	0,478			
Dijital İletişim	Erkek	131	3,221	0,855	322	-0,624	,533
	Kadın	191	3,282	0,873			
Dijital Erişim	Erkek	131	3,486	0,887	322	-0,065	,948
	Kadın	191	3,492	0,783			
Dijital Okuryazar	Erkek	131	3,357	0,857	322	0,959	,338
	Kadın	191	3,270	0,757			
Dijital Güvenlik	Erkek	131	3,267	0,868	322	-0,527	,598
	Kadın	191	3,319	0,875			
Dijital Etik	Erkek	131	3,521	0,871	322	-2,092	,037

	Kadın	191	3,713	0,710			
Dijital Hak ve Sorumluluk	Erkek	131	3,671	0,895	322	-2,817	,005
	Kadın	191	3,947	0,840			
Dijital Kanun	Erkek	131	3,593	1,000	322	-4,590	,492
	Kadın	191	4,086	0,859			
Dijital Sağlık	Erkek	131	3,020	0,816	322	-0,006	,995
	Kadın	191	3,020	0,843			
Dijital Ticaret	Erkek	131	3,236	1,000	322	-2,348	,019
	Kadın	191	3,497	0,961			

***p<,05**

Tablo 2 incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık düzeylerinin toplam ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir ($t_{(322)}=-2,197$; $p=,029$). Bu anlamlılığın kadınların Dijital Vatandaşlık toplam ortalama puanlarının yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Yine tablomuzda cinsiyet değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık düzeylerinin alt faktörlerden ‘Dijital İletişim’, ‘Dijital Erişim’, ‘Dijital Okuryazar’, ‘Dijital Güvenlik’, ‘Dijital Kanun’ ve ‘Dijital Sağlık’ faktörlerinde anlamlı bir farklılık olmadığı, ‘Dijital Etik’ ($t_{(322)}=-2,092$; $p=,037$), ‘Dijital Hak ve Sorumluluk’ ($t_{(322)}=-2,817$; $p=,005$) ile ‘Dijital Ticaret’ ($t_{(322)}=-2,348$; $p=,019$) faktörlerinde ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlılığın kadınların ortalama puanlarının erkeklerin ortalama puanlarından yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 3. Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	T Testi		
					Sd	T	P
DTYT Ortalama	Erkek	131	3,617	0,565	322	-0,120	,905

	Kadın	191	3,624	0,450			
DTYT Yetkinlik	Erkek	131	3,530	0,705	322	-0,416	,678
	Kadın	191	3,561	0,631			
DTYT Sosyal Ağlar	Erkek	131	3,309	1,000	322	0,159	,874
	Kadın	191	3,291	0,893			
DTYT Derste Teknoloji Kullanımı	Erkek	131	3,473	0,797	322	0,303	,762
	Kadın	191	3,446	0,775			
DTYT İlgi	Erkek	131	4,664	1,000	322	-0,057	,955
	Kadın	191	4,670	0,844			
DTYT Benim İçin Teknoloji	Erkek	131	3,811	0,723	322	-1,707	,089
	Kadın	191	3,943	0,623			
DTYT Olumsuz Yönler	Erkek	131	3,111	0,733	322	-0,669	,504
	Kadın	191	3,164	0,672			
DTYT Eğlence Amaçlı Kullanım	Erkek	131	3,116	0,865	322	2,045	,042
	Kadın	191	2,908	0,940			
DTYT Bilinçli Kullanım	Erkek	131	3,926	0,912	322	-0,870	,385
	Kadın	191	4,012	0,808			
*p<,05							

Tablo 3 incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumlarının toplam ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Öğrencilerin dijital teknolojinin alt boyutlarından eğlence amaçlı kullanım faktörünün istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir ($t_{(322)}=2,045$, $p<,05$). Bu farklılığın erkeklerin ortalama puanlarının kadınların ortalama puanlarından büyük bir farkla yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

5.3.2. Katılımcıların Üniversite Değişkeni

“Resim iş eğitimi öğrencilerinin üniversite değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorularına karşılık dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarında toplam puan ve alt boyutlarının değerleri arasında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespit etmek amacıyla ANOVA testi yapılarak değerleri aşağıdaki Tablo 4 ve Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 4. Dijital Vatandaşlık Ölçeği İle Alt Boyutlarının Üniversite Değişkenine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Dijital Vatandaşlık Ort.	Gruplar arası	7,940	3	2,647	9,874	,000	3>1,2,4
	Gruplar içi	85,237	318	0,268			
	Toplam	93,177	321				
Dijital İletişim	Gruplar arası	6,320	3	3,379	2,862	,037	3>4
	Gruplar içi	234,036	318	0,657			
	Toplam	219,132	321				
Dijital Erişim	Gruplar arası	10,138	3	3,379	5,142	,002	3>1,2,4
	Gruplar içi	208,994	318	0,657			
	Toplam	219,132	321				
Dijital Okuryazar	Gruplar arası	8,550	3	2,850	4,611	,004	3>1,2,4
	Gruplar içi	196,568	318	0,618			
	Toplam	205,119	321				
Dijital Güvenlik	Gruplar arası	5,000	3	1,667	2,219	,086	3>4
	Gruplar içi	238,823	318	0,751			
	Toplam	243,823	321				
Dijital Etik	Gruplar arası	17,794	3	5,931	10,498	,000	3>1,2,4
	Gruplar içi	179,673	318	0,565			

	Toplam	197,467	321				
Dijital Hak ve Sorumluluk	Gruplar arası	17,026	3	5,675			
	Gruplar içi	227,375	318	0,715	7,937	,000	3>1,2,4
	Toplam	244,401	321				
Dijital Kanun	Gruplar arası	33,398	3	11,133			
	Gruplar içi	256,345	318	0,806	13,810	,000	3>1,2,4
	Toplam	289,743	321				
Dijital Sağlık	Gruplar arası	1,093	3	0,364			
	Gruplar içi	220,546	318	0,694	0,525	,665	
	Toplam	221,640	321				
Dijital Ticaret	Gruplar arası	3,725	3	1,242			
	Gruplar içi	308,081	318	0,969	1,282	,281	
	Toplam	311,807	321				

*p<,05

1: Erzincan Binali Yıldırım Üni., 2: Atatürk Üni., 3: Cumhuriyet Üni., 4: Karadeniz Teknik Üni.

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Vatandaşlık düzeylerinin üniversiteler değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamaları Tablo 4'te görülmektedir. Tablo 4 detaylı incelendiğinde ise üniversiteler değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Düzeyleri toplam ortalama puanlarının istatistiksel açıdan yüksek düzeyde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(318)}=9,874$; $p=,000$). Gruplar içi farklılıkların hangi üniversiteler arasında olduğunun tespiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise Cumhuriyet Üniversitesinde öğrenim gören resim iş eğitimi öğrencilerinin Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu farklılığın Cumhuriyet Üniversitesinde öğrenim gören resim iş eğitimi öğrencilerinin ortalama puan değerlerinin Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Karadeniz Teknik

Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ortalama puan değerlerinden yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca Dijital Vatandaşlık düzeylerinin alt boyutlarından dijital iletişim ($F_{(318)} = 2,862$; $p=, 037$), dijital erişim ($F_{(318)} = 5,142$; $p=, 002$), dijital okuryazarlık ($F_{(318)} = 4,611$; $p=,004$), dijital etik ($F_{(318)} = 10,498$; $p=, 000$), dijital hak ve sorumluluk ($F_{(318)} = 7,937$; $p=, 000$) ve dijital kanun ($F_{(318)} = 13,810$; $p=,000$) üniversiteler değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 5. Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Üniversitelere İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
DTYT Ort.	Gruplar arası	3,407	3	1,136	4,707	,003	3>1,2,4
	Gruplar içi	76,732	318	0,241			
	Toplam	80,139	321				
DTYT Yetkinlik	Gruplar arası	4,173	3	1,391	3,246	,022	3>1
	Gruplar içi	136,272	318	0,429			
	Toplam	140,445	321				
DTYT Sosyal Ağlar	Gruplar arası	3,892	3	1,297	1,481	,220	
	Gruplar içi	278,525	318	0,876			
	Toplam	282,417	321				
DTYT Derste Teknoloji Kullanımı	Gruplar arası	4,713	3	1,571	2,600	,052	
	Gruplar içi	192,137	318	0,604			
	Toplam	196,850	321				
DTYT İlgi	Gruplar arası	7,457	3	2,486	3,064	,028	3>1
	Gruplar içi	257,987	318	0,811			
	Toplam	265,444	321				
DTYT Benim İçin Teknoloji	Gruplar arası	16,518	3	5,506	13,806	,000	3>1,2,4
	Gruplar içi	126,818	318	0,399			
	Toplam	143,336	321				

	Toplam	143,336	321				
DTYT Olumsuz Yönler	Gruplar arası	0,818	3	0,273			
	Gruplar içi	155,251	318	0,488	0,558	,643	
	Toplam	156,069	321				
DTYT Eğlence Amaçlı Kullanım	Gruplar arası	2,914	3	0,971			
	Gruplar içi	265,757	318	0,836	1,162	,324	
	Toplam	268,672	321				
DTYT Bilinçli Kullanım	Gruplar arası	12,011	3	4,004			
	Gruplar içi	221,155	318	0,695	5,757	,001	3>1,2,4
	Toplam	233,166	321				
*p<,05							
1: Erzincan Binalı Yıldırım Üni., 2: Atatürk Üni., 3: Cumhuriyet Üni., 4: Karadeniz Teknik Üni.							

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeylerinin üniversiteler değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamalarını Tablo 5’te görülmektedir. Tablo 5 detaylı incelendiğinde üniversiteler değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(318)}=4,707$; $p=,003$). Gruplar içi farklılıkların hangi üniversiteler arasında olduğu tesbiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise Cumhuriyet Üniversitesinde öğrenim gören resim iş eğitimi öğrencilerinin Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu farklılığın Cumhuriyet Üniversitesinde öğrenim gören resim iş eğitimi öğrencilerinin ortalama puan değerlerinin Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin ortalama puan değerlerinden yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeylerinin alt boyutlarından yetkinlik ($F_{(318)} = 3,246$; $p=, 022$), ilgi ($F_{(318)} = 3,064$; $p=, 028$), benim

için teknoloji ($F_{(318)} = 13,806$; $p=,000$) ve bilinçli kullanım ($F_{(318)} = 5,757$; $p=, 001$) üniversiteler değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

5.3.3. Katılımcıların Sınıf Değişkeni

“Resim iş eğitimi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorularına karşılık dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarında toplam puan ve alt boyutlarının değerleri arasında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespit etmek amacıyla ANOVA testi yapılarak değerleri aşağıdaki Tablo 6 ve Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 6. Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Vatandaşlık Ort.	Gruplar arası	1,229	3	0,410	1,416	,238
	Gruplar içi	91,949	318	0,289		
	Toplam	93,177	321			
Dijital İletişim	Gruplar arası	3,871	3	1,290	1,735	,160
	Gruplar içi	236,485	318	0,744		
	Toplam	240,356	321			
Dijital Erişim	Gruplar arası	1,543	3	0,514	0,752	,522
	Gruplar içi	217,589	318	0,684		
	Toplam	219,132	321			
Dijital Okuryazar	Gruplar arası	2,240	3	0,747	1,170	,321
	Gruplar içi	202,879	318	0,638		
	Toplam	205,119	321			
Dijital Güvenlik	Gruplar arası	2,179	3	0,726	0,956	,414
	Gruplar içi	241,644	318	0,760		
	Toplam	243,823	321			

	Gruplar arası	1,442	3	0,481		
Dijital Etik	Gruplar içi	196,026	318	0,616	0,780	,506
	Toplam	197,467	321			
	Gruplar arası	0,824	3	0,275		
Dijital Hak ve Sorumluluk	Gruplar içi	243,578	318	0,766	0,358	,783
	Toplam	244,401	321			
	Gruplar arası	0,834	3	0,278		
Dijital Kanun	Gruplar içi	288,909	318	0,909	0,306	,821
	Toplam	289,743	321			
	Gruplar arası	0,638	3	0,213		
Dijital Sağlık	Gruplar içi	221,002	318	0,695	0,306	,821
	Toplam	289,743	321			
	Gruplar arası	2,060	3	0,687		
Dijital Ticaret	Gruplar içi	309,847	318	0,974	0,705	,550
	Toplam	311,807	321			
*p<,05						
1: 1. Sınıf, 2: 2. Sınıf, 3: 3. Sınıf., 4: 4. Sınıf						

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Vatandaşlık düzeylerinin sınıf değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamalarını Tablo 6'de görülmektedir. Tablo 6 detaylı incelendiğinde ise sınıflar değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık düzeyleri toplam ortalama puanları ile alt boyut puan değerlerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 7. Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Sınıf Değişkenine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
-----------------	-----------------	----	--------------------	---	---	------

	Gruplar arası	3,138	3	1,046			
DTYT Ort.	Gruplar içi	77,001	318	0,242	4,320	,005	4>1
	Toplam	80,139	321				
DTYT	Gruplar arası	3,677	3	1,226			
Yetkinlik	Gruplar içi	136,768	318	0,430	2,850	,038	4>1
	Toplam	140,445	321				
DTYT	Gruplar arası	1,634	3	0,545			
Sosyal Ağlar	Gruplar içi	280,783	318	0,883	0,617	,605	
	Toplam	282,417	321				
DTYT	Gruplar arası	3,904	3	1,301			
Derste Teknoloji Kullanımı	Gruplar içi	192,947	318	0,607	2,145	,095	
	Toplam	196,850	321				
DTYT	Gruplar arası	7,686	3	2,562			
İlgi	Gruplar içi	257,758	318	0,811	3,161	,025	4>2
	Toplam	265,444	321				
DTYT	Gruplar arası	5,046	3	1,682			
Benim İçin Teknoloji	Gruplar içi	138,290	318	0,435	3,868	,010	4>1,2
	Toplam	143,336	321				
DTYT	Gruplar arası	0,697	3	0,232			
Olumsuz Yönler	Gruplar içi	155,372	318	0,489	0,475	,700	
	Toplam	156,069	321				
DTYT	Gruplar arası	3,905	3	1,302			
Eğlence Amaçlı Kullanım	Gruplar içi	264,767	318	0,833	1,563	,198	
	Toplam	268,672	321				
DTYT	Gruplar arası	6,789	3	2,263			
Bilinçli Kullanım	Gruplar içi	226,378	318	0,712	3,179	,024	4>1
	Toplam	233,166	321				
*p<,05							

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeylerinin sınıf değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamalarını Tablo 7’de görülmektedir. Tablo 7 detaylı incelendiğinde üniversiteler değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(318)}=4,320$; $p=,005$). Gruplar içi farklılıkların hangi sınıflar arasında olduğu tesbiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise 4.sınıfta öğrenim gören resim iş eğitimi öğrencilerinin 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın 4. sınıfta öğrenim gören resim iş eğitimi öğrencilerinin ortalama puan değerlerinin 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ortalama puan değerlerinden yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca dijital teknolojinin alt boyutlarından yetkinlik ($F_{(318)} = 2,850$; $p=,038$), ilgi ($F_{(318)} = 3,161$; $p=,025$), benim için teknoloji ($F_{(318)} = 3,868$; $p=,010$) ve bilinçli kullanım ($F_{(318)} =3,179$; $p=,024$) alt boyutlarının sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

5.3.4. Katılımcıların Gelir Durumu Değişkeni

“Resim iş eğitimi öğrencilerinin gelir durumları değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorularına karşılık dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarında toplam puan ve alt boyutlarının değerleri arasında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespit etmek amacıyla ANOVA testi yapılarak değerleri aşağıdaki Tablo 8 ve Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 8. Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Gelir Durumlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Dijital	Gruplar arası	3,891	2	1,946	6,952	,001	3>2

Vatandaşlık Ort.	Gruplar içi	89,286	319	,280			
	Toplam	93,177	321				
Dijital İletişim	Gruplar arası	5,343	2	2,672			
	Gruplar içi	235,012	319	,737	3,627	,028	2>1
	Toplam	240,356	321				
Dijital Erişim	Gruplar arası	5,587	2	2,794			
	Gruplar içi	213,545	319	,669	4,173	,016	3>2
	Toplam	219,132	321				
Dijital Okuryazar	Gruplar arası	1,892	2	,946			
	Gruplar içi	203,227	319	,637	1,485	,228	
	Toplam	205,119	321				
Dijital Güvenlik	Gruplar arası	3,404	2	1,702			
	Gruplar içi	240,419	319	,754	2,258	,106	
	Toplam	243,823	321				
Dijital Etik	Gruplar arası	8,481	2	4,241			
	Gruplar içi	188,986	319	,592	7,158	,001	3>1,2
	Toplam	197,467	321				
Dijital Hak ve Sorumluluk	Gruplar arası	11,365	2	5,683			
	Gruplar içi	233,036	319	,731	7,779	,001	3>1,2
	Toplam	244,401	321				
Dijital Kanun	Gruplar arası	12,005	2	6,003			
	Gruplar içi	277,738	319	,871	6,894	,001	3>2
	Toplam	289,743	321				
Dijital Sağlık	Gruplar arası	4,217	2	2,109			
	Gruplar içi	217,423	319	,682	3,094	,047	2>1
	Toplam	221,640	321				
Dijital Ticaret	Gruplar arası	6,147	2	3,073	3,207	,042	2>1

Gruplar içi	305,660	319	,958
Toplam	311,807	321	

***p<,05**

1: Düşük, 2: Orta, 3: Yüksek

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Vatandaşlık düzeylerinin gelir durumlarına göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamaları Tablo 8’de görülmektedir. Tablo 8 detaylı incelendiğinde ise aile gelir durumları değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Düzeyleri toplam ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(319)}=6,952$; $p=,001$). Gruplar içi farklılıkların hangi gelir durumları arasında olduğunun tespiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise yüksek gelirli öğrencilerin ortalama puanları orta gelirli öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir.. Bu farklılığın yüksek gelirli öğrencilerin ortalama puan değerlerinin orta gelirli öğrencilerin ortalama puan değerlerinden yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca Dijital Vatandaşlık düzeylerinin alt boyutlarından dijital iletişim ($F_{(319)}=3,627$; $p=,028$), dijital erişim ($F_{(319)}=4,173$; $p=,016$), dijital etik ($F_{(319)}=7,158$; $p=,001$), dijital hak ve sorumluluk ($F_{(319)}=7,779$; $p=,001$), dijital kanun ($F_{(319)}=6,894$; $p=,001$), dijital sağlık ($F_{(319)}=3,094$; $p=,047$) dijital ticaret ($F_{(319)}=3,207$; $p=,042$) boyutlarında gelir durumu değişkenine göre anova testi sonuçlarında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Tablo 9. Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Gelir Durumlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
	Gruplar arası	1,869	2	0,935			
DTYT Ort.	Gruplar içi	78,270	319	0,245	3,810	,023	3>1,2
	Toplam	80,139	321				
DTYT	Gruplar arası	3,674	2	1,837	4,284	,015	3>2

Yetkinlik	Gruplar içi	136,771	319	,429			
	Toplam	140,445	321				
DTYT	Gruplar arası	2,794	2	1,397			
Sosyal Ağlar	Gruplar içi	279,623	319	,877	1,594	,205	
	Toplam	282,417	321				
DTYT Derste Teknoloji Kullanımı	Gruplar arası	,903	2	,451			
	Gruplar içi	195,948	319	,614	,735	,480	
	Toplam	196,850	321				
DTYT İlgi	Gruplar arası	2,607	2	1,304			
	Gruplar içi	262,837	319	0,824	1,582	,207	
	Toplam	265,444	321				
DTYT Benim İçin Teknoloji	Gruplar arası	6,267	2	3,134			
	Gruplar içi	262,837	319	,430	7,293	,001	3>1,2
	Toplam	265,444	321				
DTYT Olumsuz Yönler	Gruplar arası	0,641	2	,321			
	Gruplar içi	155,427	319	,487	,658	,519	
	Toplam	156,069	321				
DTYT Eğlence Amaçlı Kullanım	Gruplar arası	,567	2	,283			
	Gruplar içi	268,105	319	,840	,337	,714	
	Toplam	268,672	321				
DTYT Bilinçli Kullanım	Gruplar arası	6,744	2	3,372			
	Gruplar içi	226,422	319	,710	4,751	,009	3>2
	Toplam	233,166	321				
*p<,05							
1: Düşük, 2: Orta, 3: Yüksek							

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeylerinin gelir durumları değişkenine göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve

alt boyut ortalamaları Tablo 9’da görülmektedir. Tablo 9 detaylı incelendiğinde gelir durumu değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(319)}=3,810$; $p=,023$). Gruplar içi farklılıkların hangi gelir durumları arasında olduğunun tespiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise yüksek gelirli öğrencilerin ortalama puanları orta gelirli ve düşük gelirli öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığın yüksek gelirli öğrencilerin ortalama puan değerlerinin orta gelirli ve düşük gelirli öğrencilerin ortalama puan değerlerinden yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca dijital teknolojinin alt boyutlarına baktığımızda yetkinlik ($F_{(319)}=4,284$; $p=,015$), benim için teknoloji ($F_{(319)}=7,293$; $p=,001$) ve bilinçli kullanım ($F_{(319)}=4,751$; $p=,009$) boyutları gelir durumu değişkenine göre anova testi sonuçlarında anlamlı çıkmıştır.

5.3.5. Katılımcıların Kaç Yıldır İnternet Kullandıkları Değişkeni

“Resim iş eğitimi öğrencilerinin kaç yıldır internet kullandıkları değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorularına karşılık dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarında toplam puan ve alt boyutlarının değerleri arasında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespit etmek amacıyla ANOVA testi yapılarak değerleri aşağıdaki Tablo 10 ve Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 10. Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Kaç Yıldır İnternet Kullandıklarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Dijital Vatandaşlık Ort.	Gruplar arası	6,109	3	2,036	7,438	,000	4>1,2,3
	Gruplar içi	87,068	318	0,274			
	Toplam	93,177	321				
Dijital İletişim	Gruplar arası	5,806	3	1,935	2,624	,051	
	Gruplar içi	234,549	318	0,738			

	Toplam	240,356	321				
	Gruplar arası	17,270	3	5,757			
Dijital Erişim	Gruplar içi	201,862	318	0,635	9,069	,000	4>1,2,3
	Toplam	219,132	321				
	Gruplar arası	19,975	3	6,658			
Dijital Okuryazar	Gruplar içi	185,144	318	0,582	11,436	,000	4>1,2,3
	Toplam	205,119	321				
	Gruplar arası	6,717	3	2,239			
Dijital Güvenlik	Gruplar içi	237,106	318	0,746	3,003	,031	4>2
	Toplam	243,823	321				
	Gruplar arası	3,309	3	1,303			
Dijital Etik	Gruplar içi	193,559	318	0,609	2,140	,095	
	Toplam	197,467	321				
	Gruplar arası	9,177	3	3,059			
Dijital Hak ve Sorumluluk	Gruplar içi	235,224	318	0,740	4,136	,007	4>2
	Toplam	244,401	321				
	Gruplar arası	8,452	3	2,817			
Dijital Kanun	Gruplar içi	281,292	318	0,885	3,185	,024	4>3
	Toplam	289,743	321				
	Gruplar arası	6,372	3	2,124			
Dijital Sağlık	Gruplar içi	215,267	318	0,677	3,138	,026	4>1
	Toplam	221,640	321				
	Gruplar arası	16,351	3	5,450			
Dijital Ticaret	Gruplar içi	295,456	318	0,929	5,866	,001	4>2
	Toplam	311,807	321				
*p<,05							
1: 1 yıl ve daha az, 2: 2-3 yıl, 3: 4-5 yıl, 4: 6 yıl ve daha fazla							

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Vatandaşlık düzeylerinin kaç yıldır internet kullandıklarına göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamaları Tablo 10’da görülmektedir. Tablo 10 detaylı incelendiğinde ise kaç yıldır internet kullandıklarına göre araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Düzeyleri toplam ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(318)}=7,438$; $p=,000$). Gruplar içi farklılıkların internet kullanım yılının tespiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise 6 yıl ve daha fazla zamandır kullanan öğrenciler, 1 yıl ve daha az, 2-3 yıl ve 4-5 yıldır kullanan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.. Bu farklılık 6 yıl ve daha fazla zamandır internet kullanan öğrencilerin ortalama puan değerlerinin daha az zamandır internet kullanan öğrencilerin ortalama puan değerlerinden yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca dijital vatandaşlığın alt boyutlarından dijital erişim ($F_{(318)}=9,069$; $p=,000$), dijital okuryazar ($F_{(318)}=11,436$; $p=,000$), dijital güvenlik ($F_{(318)}=3,003$; $p=,031$), dijital hak ve sorumluluk ($F_{(318)}=4,136$; $p=,007$), dijital kanun ($F_{(318)}=3,185$; $p=,024$), dijital sağlık ($F_{(318)}=3,138$; $p=,026$) ve dijital ticaret ($F_{(318)}=5,866$; $p=,001$) boyutları öğrencilerin kaç yıldır internet kullandıklarına ilişkin anova testi sonuçlarında anlamlı çıkmıştır.

Tablo 11. Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Kaç Yıldır İnternet Kullandıklarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
	Gruplar arası	4,741	3	1,580			
DTYT Ort.	Gruplar içi	75,398	318	0,237	6,665	,000	4>1
	Toplam	80,139	321				
	Gruplar arası	13,242	3	4,414			
DTYT Yetkinlik	Gruplar içi	127,202	318	0,400	11,035	,000	4>1,2
	Toplam	140,445	321				
DTYT	Gruplar arası	1,892	3	0,631	0,715	,544	

Sosyal Ağlar	Gruplar içi	280,525	318	0,882			
	Toplam	282,417	321				
DTYT Derste Teknoloji Kullanımı	Gruplar arası	7,376	3	2,459			
	Gruplar içi	189,474	318	0,596	4,127	,007	4>3
	Toplam	196,850	321				
DTYT İlgi	Gruplar arası	15,316	3	5,105			
	Gruplar içi	250,128	318	0,787	6,491	,000	4>2
	Toplam	265,44	321				
DTYT Benim İçin Teknoloji	Gruplar arası	8,160	3	2,720			
	Gruplar içi	135,177	318	0,425	6,398	,000	4>2,3
	Toplam	143,336	321				
DTYT Olumsuz Yönler	Gruplar arası	2,428	3	0,809			
	Gruplar içi	150,640	318	0,483	1,675	,172	
	Toplam	156,069	321				
DTYT Eğlence Amaçlı Kullanım	Gruplar arası	0,830	3	0,277			
	Gruplar içi	267,842	318	0,842	0,328	,805	
	Toplam	268,672	321				
DTYT Bilinçli Kullanım	Gruplar arası	28,655	3	9,552			
	Gruplar içi	204,511	318	0,643	14,852	,000	4>1,2
	Toplam	233,166	321				
*p<,05							
1: 1 yıl ve daha az, 2: 2-3 yıl, 3: 4-5 yıl, 4: 6 yıl ve daha fazla							

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeylerinin kaç yıldır internet kullandıklarına göre herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamaları Tablo 11’de görülmektedir. Tablo 11 detaylı incelendiğinde ise kaç yıldır internet kullandıklarına göre araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeyleri toplam ortalama

puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(318)}=6,665$; $p=,000$). Gruplar içi farklılıkların internet kullanım yılının tespiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise 6 yıl ve daha fazla zamandır kullanan öğrenciler, 1 yıl ve daha az yıldır internet kullanan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.. Bu farklılık 6 yıl ve daha fazla zamandır internet kullanan öğrencilerin ortalama puan değerlerinin 1 yıl ve daha az zamandır internet kullanan öğrencilerin ortalama puan değerlerinden yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca dijital teknolojinin alt boyutlarından yetkinlik ($F_{(318)}=11,035$; $p=,000$), derste teknoloji kullanımı ($F_{(318)}=4,127$; $p=,007$), ilgi ($F_{(318)}=6,491$; $p=,000$), benim için teknoloji ($F_{(318)}=6,398$; $p=,000$) ve bilinçli kullanım ($F_{(318)}=14,852$; $p=,000$) boyutları öğrencilerin kaç yıldır internet kullandıklarına ilişkin anova testi sonuçlarında anlamlı çıkmıştır.

5.3.6. Katılımcıların Günde Kaç Saatini İnternette Geçirdikleri Değişkeni

“Resim iş eğitimi öğrencilerinin günde kaç saatini internette geçirdikleri değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorularına karşılık dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarında toplam puan ve alt boyutlarının değerleri arasında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespit etmek amacıyla ANOVA testi yapılarak değerleri aşağıdaki Tablo 12 ve Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 12. Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının Günde Kaç Saatini İnternette Geçirdiklerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Dijital Vatandaşlık Ort.	Gruplar arası	3,729	3	1,243			
	Gruplar içi	89,448	318	0,281	4,419	,005	4>1,2
	Toplam	93,177	321				
Dijital İletişim	Gruplar arası	3,283	3	1,094			
	Gruplar içi	237,073	318	0,746	1,468	,223	
	Toplam	240,356	321				

	Gruplar arası	12,951	3	4,317			
Dijital Erişim	Gruplar içi	206,181	318	0,648	6,658	,000	4>1,2
	Toplam	219,132	321				
	Gruplar arası	4,339	3	1,446			
Dijital Okuryazar	Gruplar içi	200,780	318	0,631	2,291	,078	
	Toplam	205,119	321				
	Gruplar arası	0,082	3	0,027			
Dijital Güvenlik	Gruplar içi	243,741	318	0,766	0,036	,491	
	Toplam	243,823	321				
	Gruplar arası	3,939	3	1,313			
Dijital Etik	Gruplar içi	193,528	318	0,609	2,158	,093	
	Toplam	197,467	321				
	Gruplar arası	9,345	3	3,115			
Dijital Hak ve Sorumluluk	Gruplar içi	235,056	318	0,739	4,214	,006	4>2,3
	Toplam	244,401	321				
	Gruplar arası	7,408	3	2,469			
Dijital Kanun	Gruplar içi	282,335	318	0,888	2,781	,041	4>3
	Toplam	289,743	321				
	Gruplar arası	1,962	3	0,654			
Dijital Sağlık	Gruplar içi	219,678	318	0,691	0,947	,418	
	Toplam	221,640	321				
	Gruplar arası	10,566	3	3,522			
Dijital Ticaret	Gruplar içi	301,241	318	0,947	3,718	,012	4>2
	Toplam	311,807	321				
*p<,05							
1: 1 saat ve daha az, 2: 2-3 saat, 3: 4-5 saat, 4: 6 saat ve daha fazla							

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Vatandaşlık düzeylerinin günde kaç saatini internette geçirdiklerine göre aralarında herhangi bir

farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamaları Tablo 12’de görülmektedir. Tablo 12 detaylı incelendiğinde ise günde kaç saatini internette geçirdiklerine göre araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Düzeyleri toplam ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(318)}=4,419$; $p=,005$). Gruplar içi farklılıkların günde kaç saatini internette geçirdiklerinin tespiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise 6 saat ve daha fazla zaman geçiren öğrenciler, 1 saat ve daha az ve 2-3 saat geçiren öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.. Bu farklılık 6 saat ve daha fazla zaman geçiren öğrencilerin ortalama puan değerlerinin 1 saat ve daha az ve 2-3 saat geçiren öğrencilerin ortalama puan değerlerinden yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca dijital vatandaşlığın alt boyutlarından dijital erişim ($F_{(318)}=6,658$; $p=,000$), dijital hak ve sorumluluk ($F_{(318)}=4,214$; $p=,006$), dijital kanun ($F_{(318)}=2,781$; $p=,041$) ve dijital ticaret ($F_{(318)}=3,718$; $p=,012$) boyutları öğrencilerin günde kaç saatini internette geçirdiklerine ilişkin anova testi sonuçlarında anlamlı çıkmıştır.

Tablo 13. Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının Günde Kaç Saatini İnternette Geçirdiklerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
	Gruplar arası	5,043	3	1,681			
DTYT Ort.	Gruplar içi	75,097	318	0,236	7,118	,000	4>1,2,3
	Toplam	1,681	321				
	Gruplar arası	4,524	3	1,508			
DTYT Yetkinlik	Gruplar içi	135,920	318	0,427	3,529	,015	4>1
	Toplam	140,445	321				
	Gruplar arası	21,506	3	7,169			
DTYT Sosyal Ağlar	Gruplar içi	260,911	318	0,820	8,737	,000	4>1,2,3
	Toplam	282,417	321				

DTYT Derste Teknoloji Kullanımı	Gruplar arası	2,453	3	0,818			
	Gruplar içi	194,397	318	0,611	1,338	,262	
	Toplam	196,850	321				
DTYT İlgi	Gruplar arası	11,328	3	3,776			
	Gruplar içi	254,117	318	0,799	4,725	,003	4>1
	Toplam	265,444	321				
DTYT Benim İçin Teknoloji	Gruplar arası	2,169	3	0,723			
	Gruplar içi	141,167	318	0,444	1,629	,183	
	Toplam	143,336	321				
DTYT Olumsuz Yönler	Gruplar arası	0,533	3	0,178			
	Gruplar içi	155,536	318	0,489	0,363	,780	
	Toplam	156,069	321				
DTYT Eğlence Amaçlı Kullanım	Gruplar arası	6,693	3	2,231			
	Gruplar içi	261,979	318	0,824	2,708	,045	4>3
	Toplam	268,672	321				
DTYT Bilinçli Kullanım	Gruplar arası	8,777	3	2,926			
	Gruplar içi	224,389	318	0,706	4,146	,007	4>1
	Toplam	233,166	321				
*p<,05							
1: 1 saat ve daha az, 2: 2-3 saat, 3: 4-5 saat, 4: 6 saat ve daha fazla							

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeylerinin günde kaç saatini internette geçirdiklerine göre aralarında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamaları Tablo 13'te görülmektedir. Tablo 13 detaylı incelendiğinde ise günde kaç saatini internette geçirdiklerine göre araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeylerinin toplam ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(318)}=7,118$; $p=,000$). Gruplar içi farklılıkların günde kaç saatini

internette geçirdiklerinin tespiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise 6 saat ve daha fazla zaman geçiren öğrenciler, 1 saat ve daha az, 2-3 saat ve 4-5 saat geçiren öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.. Bu farklılık 6 saat ve daha fazla zaman geçiren öğrencilerin ortalama puan değerlerinin 1 saat ve daha az, 2-3 saat ve 4-5 saat geçiren öğrencilerin ortalama puan değerlerinden yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca dijital teknolojinin alt boyutlarından yetkinlik ($F_{(318)}=3,529; p=,015$), sosyal ağlar ($F_{(318)}=8,737; p=,000$), ilgi ($F_{(318)}=4,725; p=,003$), eğlence amaçlı kullanım ($F_{(318)}=2,708; p=,45$) ve bilinçli kullanım ($F_{(318)}=4,146; p=,007$) boyutları öğrencilerin günde kaç saatini internette geçirdiklerine ilişkin anova testi sonuçlarında anlamlı çıkmıştır.

5.3.7. Katılımcıların İnternet Kullanım Becerileri Değişkeni

“Resim iş eğitimi öğrencilerinin internet kullanım becerileri değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorularına karşılık dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarında toplam puan ve alt boyutlarının değerleri arasında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespit etmek amacıyla ANOVA testi yapılarak değerleri aşağıdaki Tablo 14 ve Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 14. Dijital Vatandaşlık Ölçeği ile Alt Boyutlarının İnternet Kullanım Becerilerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Dijital Vatandaşlık Ort.	Gruplar arası	0,972	2	0,486	1,681	,188	
	Gruplar içi	92,206	319	0,289			
	Toplam	93,177	321				
Dijital İletişim	Gruplar arası	11,350	2	5,675	7,905	,000	3>1
	Gruplar içi	229,005	319	0,718			
	Toplam	240,356	321				
Dijital Erişim	Gruplar arası	8,465	2	4,233	6,409	,002	3>1,2
	Gruplar içi	210,667	319	0,660			

	Toplam	219,132	321				
Dijital Okuryazar	Gruplar arası	15,781	2	7,891			
	Gruplar içi	189,337	319	0,594	13,295	,000	3>1,2
	Toplam	205,119	321				
Dijital Güvenlik	Gruplar arası	2,385	2	1,193			
	Gruplar içi	241,438	319	0,757	1,576	,208	
	Toplam	243,823	321				
Dijital Etik	Gruplar arası	6,758	2	3,379			
	Gruplar içi	190,709	319	0,598	5,652	,004	3>1,2
	Toplam	197,467	321				
Dijital Hak ve Sorumluluk	Gruplar arası	0,082	2	0,041			
	Gruplar içi	244,320	319	0,766	0,053	,948	
	Toplam	244,401	321				
Dijital Kanun	Gruplar arası	1,007	2	0,503			
	Gruplar içi	288,736	319	0,905	0,556	,574	
	Toplam	289,743	321				
Dijital Sağlık	Gruplar arası	0,849	2	0,424			
	Gruplar içi	220,791	319	0,692	0,613	,542	
	Toplam	221,640	321				
Dijital Ticaret	Gruplar arası	5,815	2	202,908			
	Gruplar içi	305,992	319	0,959	3,031	,050	3>1
	Toplam	311,807	321				
*p<,05							
1: Düşük, 2: Orta, 3: Yüksek							

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Vatandaşlık düzeylerinin internet kullanım becerilerine ilişkin aralarında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda alt boyut

ortalamları Tablo 14’te görülmektedir. Tablo 14 detaylı incelendiğinde gruplar içi farklılıkların internet kullanım becerilerinin tespiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda internet kullanım becerisi yüksek olan öğrenciler, kullanım becerisi düşük ve orta dereceli olan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin internet kullanım becerilerine ilişkin dijital vatandaşlığın alt boyutlarından dijital iletişim ($F_{(319)}=7,905;p=,000$), dijital erişim ($F_{(319)}=6,409;p=,002$), dijital okuryazarlık ($F_{(319)}=13,295; p=,000$), dijital etik ($F_{(319)}=5,652;p=,004$) ve dijital ticaret ($F_{(319)}=3,031; p=,050$) boyutu öğrencilerin internet kullanım becerilerine ilişkin anova testi sonuçlarında anlamlı çıkmıştır.

Tablo 15. Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği İle Alt Boyutlarının İnternet Kullanım Becerilerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
DTYT Ort.	Gruplar arası	1,725	2	0,863	3,509	,031	3>1
	Gruplar içi	78,414	319	0,246			
	Toplam	80,139	321				
DTYT Yetkinlik	Gruplar arası	5,368	2	2,684	6,339	,002	3>1,2
	Gruplar içi	135,076	319	0,423			
	Toplam	140,445	321				
DTYT Sosyal Ağlar	Gruplar arası	1,571	2	0,786	0,892	,411	
	Gruplar içi	280,846	319	0,880			
	Toplam	282,417	321				
DTYT Derste Teknoloji Kullanımı	Gruplar arası	4,328	2	2,164	3,586	,029	3>1
	Gruplar içi	192,522	319	0,604			
	Toplam	196,850	321				
DTYT İlgi	Gruplar arası	6,624	2	3,312	4,082	,018	3>2
	Gruplar içi	258,821	319	0,811			
	Toplam	265,444	321				

DTYT Benim İçin Teknoloji	Gruplar arası	0,798	2	0,399		
	Gruplar içi	142,538	319	0,447	0,893	,411
	Toplam	143,336	321			
DTYT Olumsuz Yönler	Gruplar arası	0,664	2	0,332		
	Gruplar içi	155,404	319	0,457	0,682	,506
	Toplam	156,069	321			
DTYT Eğlence Amaçlı Kullanım	Gruplar arası	3,153	2	1,576		
	Gruplar içi	265,519	319	0,832	1,894	,152
	Toplam	268,672	321			
DTYT Bilinçli Kullanım	Gruplar arası	0,626	2	0,313		
	Gruplar içi	232,540	319	0,729	0,429	,651
	Toplam	233,166	321			
*p<,05						
1: Düşük, 2: Orta, 3: Yüksek						

Resim iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeylerinin internet kullanım becerilerine ilişkin aralarında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan Anova testi sonucunda, genel ortalama ve alt boyut ortalamaları Tablo 15’te görülmektedir. Tablo 15 detaylı incelendiğinde ise internet kullanım becerilerine ilişkin araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum düzeylerinin toplam ortalama puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F_{(318)}=3,509$; $p=,031$). Gruplar içi farklılıkların internet kullanım becerilerinin tespiti için yaptığımız Tukey testi sonucunda ise internet kullanım becerisi yüksek olan öğrenciler, kullanım becerisi düşük olan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.. Bu farklılık internet kullanım becerisi yüksek olan öğrencilerin kullanım becerisi düşük olan öğrencilere göre daha yüksek ortalama puanına sahip olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Yine Tablo 15’te dijital teknolojinin alt boyutlarından yetkinlik ($F_{(319)}=6,339$; $p=,002$), derste teknoloji

kullanımı ($F_{(318)}=3,586;p=,029$) ve ilgi ($F_{(318)}=4,082; p=,018$) boyutu öğrencilerin internet kullanım becerilerine ilişkin anova testi sonuçlarında anlamlı çıkmıştır.

5.3.8. Katılımcıların Dijital Vatandaşlık Düzeyleri İle Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki Durumu

“Resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna karşılık dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarında ortalama değerleri arasında herhangi bir farklılık olup olmadığının tespit etmek amacıyla Korelasyon testi yapılarak sonuçlar aşağıdaki Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların Dijital Teknolojiye Yönelik Tutumları İle Dijital Vatandaşlık Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Sonuçları

		DV Ortalama	DTYT Ortalama
DV Ortalama	Pearson Correlation	1	,495**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	322	322
DTYT Ortalama	Pearson Correlation	,495**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	322	322

***p<,05**

Dijital teknolojiye yönelik tutumları ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki korelasyon sonuçları Tablo 16’da gösterilmiştir. Dijital vatandaşlık düzeylerinin ortalaması ile dijital teknolojiye yönelik tutum ortalaması arasındaki korelasyona baktığımızda orta düzeyde, pozitif ilişki ve anlamlı olduğunu görmekteyiz ($p<,05$). Yani öğrencilerin dijital vatandaşlık düzeylerinin ortalama puanları yükseldikçe dijital teknolojiye yönelik tutum ortalaması da yükselmektedir.

BÖLÜM VI

TARTIŞMA SONUÇ

Bu bölümde, araştırma konusu dâhilinde, resim iş öğretmeni adaylarının dijital teknolojiye yönelik tutumlarına ve dijital vatandaşlık düzeylerine ilişkin elde edilen bulguların alanyazın çalışmalarıyla karşılaştırılmaları ve yorumlamaları yer almaktadır.

Bu çalışmada cinsiyet değişkeni açısından araştırmaya katılan resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeylerinin toplam ortalama puanları istatistiksel açıdan kadınların lehine anlamlı çıkmıştır. Bu anlamlılığın kadınların dijital vatandaşlık ortalama puanlarının yüksek olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca dijital vatandaşlık düzeylerinin alt faktörlerden ‘Dijital İletişim, Dijital Erişim, Dijital Okuryazar, Dijital Güvenlik, Dijital Kanun ve Dijital Sağlık’ faktörlerinde anlamlı bir farklılık olmadığı, ‘Dijital Etik ,Dijital Hak ve Sorumluluk ile Dijital Ticaret’ faktörlerinde ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Dijital teknolojiye yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet faktörüne göre baktığımızda erkek öğrencilerin lehine anlamlı çıktığı görülmektedir. Bir başka çalışmada “cinsiyet değişkeni açısından sınıf öğretmeni adaylarının ‘dijital okuryazar’, ‘dijital etik’, ‘dijital hak ve sorumluluklar’, ‘dijital kanun’ ve ‘dijital sağlık’ faktörlerinde anlamlı bir farklılık olduğu; dijital vatandaşlık düzeylerinde, ‘dijital iletişim’, ‘dijital erişim’, ‘dijital güvenlik’ ve ‘dijital ticaret’ faktörlerinde ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. “Dijital etik, dijital hak ve sorumluluklar, dijital kanun ve dijital sağlık faktörlerinde kadın sınıf öğretmeni adaylarının düzeyleri erkek sınıf öğretmeni adaylarının düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. Fakat ‘dijital okuryazar’ faktöründe erkek sınıf öğretmeni adaylarının düzeyleri kadın sınıf öğretmeni adaylarının düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur” (Çiftçi ve Sakallı , 2015:130). “İşman ve Güngören (2013:551-556) ve Bardakçı, Akyüz, Samsa-Yetik ve Keser (2014) çalışmalarında da cinsiyet açısından farklılık bulunmamıştır. Aşıcı ve Usluel (2013: 73-84) ve Ono ve Zavodny (2007:1135-1155),

cinsiyetin BİT'e erişimi etkilemediğini belirtmişlerdir. Kocadağ (2012) öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğunu ve bu farklılığın erkek öğretmen adayları lehine olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı doğrultuda, Çepni, Oğuz ve Kılcan (2014), erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre dijital vatandaşlık tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır" (Akt: Çiftçi ve Sakallı , 2015:130-131) .

Resim iş eğitimi öğrencilerinin sınıf değişkeni açısından dijital vatandaşlık düzeyleri toplam ortalama puanları ile alt boyut puan değerlerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Dijital teknolojinin alt boyutlarından yetkinlik, ilgi, benim için teknoloji ve bilinçli kullanım alt boyutlarının sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bir başka çalışmada, "sınıf düzeyi değişkeni açısından sınıf öğretmeni adaylarının dijital okuryazar ve dijital kanun faktörlerinde anlamlı bir farklılık olduğu; dijital vatandaşlık düzeylerinde, dijital iletişim, dijital erişim, dijital güvenlik, dijital etik, dijital hak ve sorumluluklar, dijital sağlık ve dijital ticaret faktörlerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Dijital okuryazar alt faktöründe 4. sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının düzeyleri, 1. sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarından ve 2. sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarından daha yüksek bulunmuştur. Dijital kanun alt faktöründe ise 4. sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının düzeyleri, 2. sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarından daha düşük bulunmuştur" (Çiftçi ve Sakallı , 2015:131). İşman ve Güngören (2013:551-556) ve Bardakcı, Akyüz, Samsa-Yetik ve Keser (2014) çalışmalarında sınıf düzeyi açısından farklılık bulunmamıştır. İşman ve Çukurbaşı (2014:28-54), öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile dijital yerli özellikleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. "(Akt: Çiftçi ve Sakallı , 2015:130-131) .

Resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlığın alt boyutlarından dijital erişim, dijital okuryazar, dijital güvenlik, dijital hak ve sorumluluk, dijital kanun, dijital sağlık ve dijital ticaret boyutları öğrencilerin kaç yıldır internet kullandıklarına ilişkin anlamlı çıkmıştır. Ayrıca dijital teknolojinin alt boyutlarından yetkinlik, derste teknoloji kullanımı, ilgi, benim için teknoloji ve bilinçli kullanım boyutları

öğrencilerin kaç yıldır internet kullandıklarına ilişkin yine anlamlı çıkmıştır. Bu sonuçtan hareketle internet kullanım yılının süresi dijital vatandaşlığın ve dijital ve teknolojinin bazı boyutlarına doğru orantıyla etki etmektedir. Bunun yanında yapılan yine farklı alan yazın çalışmalarında ise “öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık düzeyleri ile internet kullanım süreleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunun ve bu farklılığın 9 ve üzeri yıl internet kullanan öğretmen adaylarının lehine olduğunu belirtmiştir” (Kocadağ, 2012). “Çepni, Oğuz ve Kılcan (2014), interneti 2-4 yıl arasında kullanan ve 4 yıldan fazla kullanan öğrencilerin dijital vatandaşlık tutumlarını 1 yıldan az kullanan öğrencilere göre daha yüksek bulmuştur. İşman ve Çukurbaşı (2014:551-556), öğretmen adaylarının dijital yerli özelliklerinin bilgisayar kullanma sürelerine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır”(Çiftçi ve Sakallı,2015:131).

Resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlığın alt boyutlarından dijital erişim , dijital hak ve sorumluluk, dijital kanun ve dijital ticaret boyutları; yine resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital teknolojinin alt boyutlarından yetkinlik, sosyal ağlar, ilgi, eğlence amaçlı kullanım ve bilinçli kullanım boyutları öğrencilerin günde kaç saatini internette geçirdiklerine ilişkin manidar çıkmıştır. Benzer bir çalışmada da “İşman ve Güngören günlük internet kullanım süresinde anlamlı farklılık bulmuşlardır. İnternette 3-6 saat süre harcayan öğrencilerin dijital vatandaşlık düzeyleri 0-1 saat süre harcayan öğrencilerinden daha yüksek çıkmıştır” (İşman ve Güngören, 2013:551-556). “Ayrıca günlük ortalama internet kullanım sıklığı arttıkça öğrencilerin çevrimiçi etik dışı davranışları da artmıştır” (Genç, Kazez ve Fidan, 2013, Akt: Çiftçi ve Sakallı , 2015:130-131).

Resim iş eğitimi öğrencilerinin internet kullanım becerilerine ilişkin dijital vatandaşlığın alt boyutlarından dijital iletişim, dijital erişim, dijital okuryazarlık, dijital etik ve dijital ticaret boyutu ve dijital teknolojinin alt boyutlarından yetkinlik, derste teknoloji kullanımı ve ilgi boyutu öğrencilerin internet kullanım becerilerine yönelik anlamlı çıkmıştır. Benzer bir alanyazın çalışmasında “algılanan internet kullanım becerisi değişkeni açısından sınıf öğretmeni adaylarının dijital vatandaşlık düzeylerinde, dijital iletişim, dijital erişim, dijital okuryazar, dijital güvenlik, dijital

hak ve sorumluluklar, dijital kanun ve dijital ticaret faktörlerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır” (Çiftçi ve Sakallı, 2015:131). “Shelley, Thrane, Shulman, Lang, Beisser, Larson and Mutiti (2004) bilgisayar becerisinin gelişimi ile dijital vatandaşlık arasında olumlu bir ilişki bulmuştur” (Shelley, Thrane, Shulman, Lang, Beisser, Larson and Mutiti, 2004:256-269; Akt: Çiftçi ve Sakallı , 2015:130-131).

Resim iş eğitimi alan öğrencilerinin dijital vatandaşlık ortalamaları, cinsiyet, üniversite, gelir durumu, kaç yıldır internet kullandıkları, günde kaç saatlerini internette geçirdikleri ve internet kullanım becerileri değişkenine göre anlamlı çıkmıştır. Dijital teknolojiye yönelik tutum ortalamaları ise, cinsiyet, sınıf, üniversite, gelir durumu, kaç yıldır internet kullandıkları, günde kaç saatlerini internette geçirdikleri ve internet kullanım becerileri değişkenine göre anlamlı çıkmıştır.

Bu çalışmada resim iş eğitimi alan öğrencilerin dijital vatandaşlık düzeyi ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında orta düzeyde ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

ÖNERİLER

Öğrencilerin dijital vatandaşlık düzeyi ile dijital teknolojiye yönelik eğilimlerine baktığımızda; “öğrencilere internetin güvenli ve verimli kullanımı ile internetin zararlı boyutlarından korunma konularında farkındalık oluşturuvcu ve bilinçlendirici çalışmalar yapılabilir”(Çiftçi ve Sakallı , 2015:139).

Ayrıca okullarda görsel sanatlar dersinde öğrencilere dijital vatandaşlık öğelerinin kazandırılmasına yönelik ya da dijital teknolojiden faydalanılabilecek farklı etkinlikler yaptırılabilir. Hem resim eğitimi ile ilgili kitaplarda hem de eğitim programlarında öğrencilerin ilgilerini çekebilecek, öğretici, aynı zamanda bilinçli kullanım sağlayacak dijital öğelere yer verilebilir.

“Bireylerin gündelik yaşantısında oldukça etkili olan teknoloji ürünü görseller çoğu kişinin dikkatini çekmektedir ve iletişim araçları ile hızla eğitim alanına giren görselliğin öğrenme sürecinde önemli olduğu birçok araştırmada ele alınmıştır” (Rieger,2003; İpek,2003:68-76; Sanalan, Sülün, Çoban,2007:33-47; Vladu,2009:103-110’ ten akt.Tanoğlu vd., 2017:3).Böylelikle resim eğitimi alan öğrencilere dijital vatandaşlık ve dijital teknoloji öğelerinin kazandırılmasıyla daha kalıcı öğrenmeler sağlanabilir.

Ayrıca bir diğer sonuç olarak hipotezimizi destekler nitelikteki bulgular şöyle;

6.1. Hipotez 1.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeylerinin toplam ortalama puanları ve dijital etik , dijital hak ve sorumluluk, dijital ticaret alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.2. Hipotez 2.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre dijital vatandaşlık düzeylerinin toplam ortalama puanları ve alt boyutlarında sonuç anlamlı değildir. Sınıf değişkeni açısından hipotezimizi destekler nitelikte değildir.

6.3. Hipotez 3.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin gelir durumlarına göre dijital vatandaşlık düzeylerine baktığımızda dijital vatandaşlığın alt boyutlarından dijital iletişim, dijital erişim, dijital etik, dijital hak ve sorumluluk, dijital kanun, dijital sağlık ve dijital ticaret boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.4. Hipotez 4.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin kaç yıldır internet kullandıklarına göre dijital vatandaşlık düzeylerinin toplam ortalama puanları ve dijital erişim, dijital okuryazar, dijital güvenlik, dijital hak ve sorumluluk, dijital kanun, dijital sağlık ve dijital ticaret boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.5. Hipotez 5.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin günlük internet kullanımına göre dijital vatandaşlık düzeylerinin toplam ortalama puanları ve dijital erişim, dijital hak ve sorumluluk, dijital kanun ve dijital ticaret boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.6. Hipotez 6.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin internet kullanım becerilerine göre dijital vatandaşlığın alt boyutlarından dijital iletişim, dijital erişim, dijital okuryazar, dijital etik ve dijital ticaret boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.7. Hipotez 7.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin üniversitelere göre dijital vatandaşlık düzeylerinin toplam ortalama puanları ve dijital iletişim, dijital erişim, dijital okuryazar, dijital etik, dijital hak ve sorumluluk ve dijital kanun boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.8. Hipotez 8.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutum düzeylerinin alt boyutlarından sadece eğlence amaçlı kullanım boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.9. Hipotez 9.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutum ortalama puanları ve dijital teknolojiye yönelik tutum düzeylerinin alt boyutlarından yetkinlik, ilgi, benim için teknoloji ve bilinçli kullanım boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.10. Hipotez 10.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin gelir durumlarına göre dijital teknolojiye yönelik tutum ortalama puanları ve dijital teknolojiye yönelik tutum düzeylerinin alt boyutlarından yetkinlik, benim için teknoloji ve bilinçli kullanım boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.11. Hipotez 11.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin kaç yıldır internet kullandıklarına göre dijital teknolojiye yönelik tutum ortalama puanları ve dijital teknolojiye yönelik tutum düzeylerinin alt boyutlarından yetkinlik, derste teknoloji kullanımı, ilgi, benim için teknoloji ve bilinçli kullanım boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.12. Hipotez 12.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin günlük internet kullanımlarına göre dijital teknolojiye yönelik tutum ortalama puanları ve dijital teknolojiye yönelik tutum düzeylerinin alt boyutlarından yetkinlik, sosyal ağlar, ilgi, eğlence amaçlı kullanım ve bilinçli kullanım boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.13. Hipotez 13.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin internet kullanım becerilerine göre dijital teknolojiye yönelik tutum ortalama puanları ve dijital teknolojiye yönelik tutum düzeylerinin alt boyutlarından yetkinlik, derste teknoloji kullanımı ve ilgi, boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.14. Hipotez 14.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin üniversite değişkenine göre dijital teknolojiye yönelik tutum ortalama puanları ve dijital teknolojiye yönelik tutum düzeylerinin alt boyutlarından yetkinlik, ilgi, benim için teknoloji ve bilinçli kullanım boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

6.15. Hipotez 15.

Resim iş eğitimi öğrencilerinin dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumları arasında orta derecede anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da hipotezimizi destekler niteliktedir.

KAYNAKÇA

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2012). Aile ve İnternet, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (Erişim Tarihi:12/05/2019):

<http://www.aep.gov.tr/wpcontent/uploads/2012/10/AileVeInternet.pdf>

AKKOYUNLU, Buket, Bilgi Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı Ve Öğretmenlerin Rolü, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1995.

ANDERSON, Tom, Art Education For Life, NSEAD, *The International Journal of Art Design Education: Oxfort*. Jade, 22,1, 2003.

AŞICI BİLEL T., USLUEL KOÇAK Y., Sayısal Uçurumun Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H. U. Journal of Education) 44, 73- 84, 2013.

AYAYDIN, Abdullah, KURTULDU, Kayhan, Resim-İş Ve Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin Bilgisayar Teknolojisi Kullanımına Yönelik Yaklaşımlarının Karşılaştırılması, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 387–395, 2011.

AYKUT, Aygöl, Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 33-42, 2006.

AYVERDİ, İlhan, TOPALOĞLU, Ahmet, *Kubbealtı Lugatı Türkçe Sözlük*, Mas Matbaacılık, bs.1, 2007, İstanbul.

BARDAKCI, S., AKYÜZ, H.İ., Samsa-Yetik, S., Keser, H., Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlık Eğilimleri Üzerine Sosyokültürel Bir İnceleme. *8th International Computer & Instructional Technologies Symposium (ICITS)*. Trakya University: Edirne, 2014.

BAYKUL, Y., *Eğitim Ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi Ve Uygulaması*. Ösym Yayınları, 2000, Ankara.

B.G. Tabachnick, L.S. Fidell, +1.5 -1.5 Using Multivariate Statistics (sixth

- ed.)Pearson, 2013,Boston.
- BİGALI, Ş., *Resim Sanatı*, Şafak Matbaası, 1984, Ankara.
- BOYDAK, Alp, *Öğrenme Stilleri*, Beyaz Yayınları, 2006 İstanbul.
- BUYURGAN, Serap, BUYURGAN, Ufuk, *Sanat Eğitimi Ve Öğretimi*, Tuna Matbaası, 2. Baskı, Pegem A Yayıncılık, 22-24, 2007, Ankara.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener; “ *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*” Pegem Yayıncılık, bs. 21, 133,2015, Ankara.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara, Pegem Yayınları, 2006.
- CABI, Emine, Dijital teknolojiye yönelik tutum ölçeği, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 1229-1244, 2016.
- ÇEPNİ O., OĞUZ S., KILCAN B., İlköğretim Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlığa Yönelik Görüşleri, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(3), 2014.
- ÇİFTÇİ, Serdar, SAKALLI, Hilal, Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dijital Vatandaşlık Düzeyleri İle Siber Zorbalık Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek lisans Tezi, *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2015.
- ÇUBUKÇU, Ahmet, BAYZAN, Şahin, Türkiye’de Dijital Vatandaşlık Algısı Ve Bu Algıyı İnternetin Bilinçli Ve Etkin Kullanımı İle Artırma Yöntemleri, *Middle Eastern & African Journal Of Educational Research*, 5,148-174, 2013.
- ÇUKURBAŞI, B., İŞMAN, Aytekin, Öğretmen Adaylarının Dijital Yerli Özelliklerinin İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 28-54, 2014.
- DEMİREL, Özcan, KAYA, Zeki, *Eğitim Bilimine Giriş*, Pegem Akademi Yayıncılık, 6. Baskı ,5-6, 2011, Ankara.

- DİLMAÇ, Oğuz, Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 0 (24), 49-65,2010.
- DUYAN, V., GELBAL, S., Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ni Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 33(148), 2008.
- ERİNÇ, Sıdkı M, Eğitsel Bir Etken Olarak Güzel Sanatlar Eğitiminin Geleceği: *Sanat Eğitiminin Geleceği-Seminer. İ. SAN (Red.)*,Mert Matbaası, 160,1995, Ankara.
- FARMER, L, *Selected Topics in Education And Educational Technology*, 387-392, <http://www.wseas.us/e-library/conferences/2010/Japan/EDU/EDU65.pdf>. 2010.
- GEÇER, A., DAĞ, F, Üniversite Öğrencilerinin Bilgisayar Okur-Yazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi (Kocaeli Üniversitesi Örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 20-44, 2010.
- GENÇ, S. Zeki, *Değişen Değerler Ve Yeni Eğitim Paradigması*, Pegem Akademi Yayıncılık, 1.Baskı,93, 2017, Ankara.
- GENÇ, Z., KAZEZ, H. ve FİDAN, A., Çevrimiçi Etik Dışı Davranışlarının Belirlenmesi İçin Bir Ölçek Uyarlama Çalışması. *Akademik Bilişim Akdeniz Üniversitesi*, Antalya, 2013.
- GÖKBULUT, Nur, Temel Eğitim ve Ortaöğretim Kurumlarında Resim Dersi Süresinin Önemi ve Sanatta Anadolu Aydınlanması Beklentisi, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi "Sanatta Anadolu Aydınlanması Ulusal Sempozyumu"*,2-5 Haziran,165-168,2005, Erzurum.
- GÖKHALE, A, BRAUCHLE, P. Emma, MACHINE, K. Scale to measure attitudes toward information technology, *International Journal of Information and Communication Technology Education*, 9(3), 2013.
- HOLLANDSWORLD , Dowdy, DAVID, L, DONOVAN, K, *Digital Citizenship in K-12: It Takes a Village*, *TechTrends*, 55 (4), 37-47,2011.

- ISENBERG, P.J., JALONGO, R.M., Creative Expression And Play In The Early Childhood Curriculum, New York, 91h Edition, Mc Millan Inc, Press: 58-86, (1993).
- İPEK, İ., Bilgisayarlar, Görsel Tasarım ve Görsel Öğrenme Stratejileri The Turkish Online Journal of Educational Technology 2(3), 68-76, 2003. (<http://www.tojet.net/articles/239.pdf>).
- İŞMAN, Aytekin, GÜNGÖREN, Özlem Canan, Being Digital Citizen, Procedia - Social and Behavioral Sciences, 106, 551–556, 2013.
- KARADUMAN, Hıdır, 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Dijital Vatandaşlığa Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerin Dijital Ortamdaki Tutumlarına Etkisi Ve Öğrenme Öğretme Sürecine Yansımaları. Yayımlanmamış Doktora Tezi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 2011, İstanbul.
- KARASAR, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler* (6. basım), 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd, 79,1994, Ankara.
- KARASAR, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*.(14.Baskı).Nobel Yayınevi, 81,2005,Ankara.
- KARAAHMET BALCI, Selma, Sanat Eğitimi Alan Bireylerde Estetik Algı Oluşturmak İçin Görsel Kültür Eğitiminin Gerekliliği, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 36, 465-477, 2015.
- KAYA, Aytaç, KAYA, Berna, Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlık Algısı, *International Journal Of Human Sciences*, 11(2), 346-361, 2014.
- KINCAL, Remzi, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*.(4. Basım). Nobel Yayınevi, 113-114, 2015, Ankara.
- KIRIŞOĞLU TEKİN, Olcay, *Sanatta Eğitim*, Pegem A Yayıncılık, 47, 2002, Ankara.
- KOCADAĞ, T., Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlık Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon, 2012.

- KÖKDEMİR, Doğan , Bilgiye Ulaşmanın ve Onu Kullanmanın Vazgeçilmez Ağırlığı: İnternet, <[http:// inet-tr.org.tr/inetconf5/bildiri/Dogan-kokdemir.html](http://inet-tr.org.tr/inetconf5/bildiri/Dogan-kokdemir.html)>, 2007.
- LİVİNGSTONE, Sonia., BOBER, Magdalena., & HELSPER, Ellen, *Internet literacy among children and young people, London, United Kingdom: London School of Economics and PoliticalScience, Department o f Media and Communications*,2005.
- MARSHALL ,Thomas Humphrey, BOTTOMORE, Thomas , *Yurttaşlık Ve Toplumsal Sınıflar*, A. Kaya (Çev.),Gündoğan Yayınlar,,2000, Ankara.
- MARSHALL ,Thomas Humphrey, *Citizenship And Social Class Other Essays, Cambridge University Press*, 10-14, 1950 Cambridge.
- MOSSBERGER, Karen., TOLBERT, Caroline, S. Mcneal, Ramona, *Digital Citizenship: The Internet, Society, and Participation London, England: The MIT Press*, 2007.
- MOSSBERGER, Karen, *Toward Dijital Citizenship Adressing Inequality in the Information Age, Routledge Handbook of Internet Politic*, Andrew Chadwick, Philip N. Howard (Ed.), Routledge, USA, 2009.
- ONO, H., ZAVODNY, M., *Digital İnequality: A Five Country Comparison Using Microdata. Social Science Research*, 36, 1135–1155, 2007.
- ÖZGÜNGÖR, Sevgi, KAPIKIRAN, Şahin, *Güzel Sanatlar eğitimi Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine İlişkin Motivasyon Ve Başarı Düzeyleri, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23),48-60,2008.
- ÖZSOY, Vedat, *Görsel Sanatlar Eğitimi “ Resim- İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri,” Gündüz Eğitim ve Yayıncılık*, bs:7, 2003, Ankara.
- ÖZSOY, Vedat, *Türkiye ve Amerika Birleşik Devletlerinde Sanat Eğitimi ve Sanat Öğretmeni Yetiştirme Yöntemlerinin Bir Karşılaştırması*, Milli Eğitim, 137, 101-107, 1998.
- PEKER ÜNAL, Dilşat, *Bir Öğretim Programındaki Dijital Vatandaşlık Öğeleri ve*

- Ortaöğretim Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Ögelerine Sahip Olma Durumları, *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 5, 180-195,2017.
- RİBBLE, Mike, Raising a digital child: A digital citizenship handbook for parents, Washington DC: The International Society for Technology in Education (ISTE),2009.
- RİBBLE, Mike, Passport To Digital Citizenship, Learning and leading with technology, 36(4), 14-17,2008.
- RİBBLE, Mike , BAİLEY, Gerald, Digital Citizenship in Schools, *Washington: ISTE Press*, 2007.
- Rieger, C. L., Visual Aids And The Acquisition Of German Two- Case Prepositions, Forum Deutsch Für Deutschlehrerinnenund Deutschlehrer in Kanada,11 , 2003. (<http://www.ualberta.ca/~german/catg/fd2003.htm#Rieger>).
- SAĞLAMTİMUR, Zuhal Özel, Dijital Sanat, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (3), 213-238, 2010.
- SAN, İnci, "Türkiye'de Güzel Sanatlar Eğitimi". *Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi*, 24-28 Eylül, 1990.
- SAN, İnci, Sanat Eğitimi, *Ankara Üniversitesi Eğitimi Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 215-257, 1982
- SANALAN, A. V., SÜLÜN, A. ve ÇOBAN, T. A., Görsel Okuryazarlık, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 33-47, 2007.
- SHELLEY, M., THRANE, L., SHULMAN, S., LANG, E., BEİSSER, S., LARSON, T. ve MUTİTİ, J., Digital Citizenship: Parameters of the Digital Divide, *Social Science Computer Review*, 22 (2), 256-269, 2004.
- SOM Vural, SEÇİL, Kurt, Adile Aşkı, Eğitim Teknolojisi Kuram Ve Uygulama: Üniversite Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Dijital Vatandaşlık Göstergelerinin İncelenmesi, *ETKU Dergisi*, 8(1), 60-80, 2018, Ankara.
- TANOĞLU, Şeyda, TAŞKESEN, Orhan, BAKIRHAN, Ayşenur, TAŞKESEN, Selma, Investigating The Relationship Between Three Dimensional Objects

- Drawing Achievement and Visual Mathematical Literacy Self-Efficacy Perceptions of 5th, 6th and 7th Grades, *Journal of Strategic Research In Social Science*, 3 (2), 29-40, 2017.
- TAŞKESEN, Selma, YILMAZ, Meliha, 3D Modelleme Programları ve Figür İmajlarının Desen Dersi Başarılarına Etkisi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 2018.
- TAVŞANCIL, E., *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*, Nobel Yayın Dağıtım, 3. Baskı ,2006.
- Tdk, *Büyük Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu, 10.Baskı, 522- 1939,2005 Ankara.
- TOPALOĞLU, Ahmet, *Türkçe Sözlük:Güzel Türkçenin Sözlüğü*, Kapı Yayınları, 1. Basım, Kasım 2014, İstanbul.
- TURGUT, Fuat, *Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme*, 10. Baskı, Yargıcı Matbaası, 1997, Ankara.
- TÜRKMENOĞLU, Harun, Teknoloji İle Sanat İlişkisi Ve Bir Dijital Sanat Örneği Olarak İstagram, *Ulakbilge*, 2(4), 87-100,2014.
- TÜRKOĞLU, S., Ergenlerin Problemlı İnternet Kullanımları İle Siber Zorbalık Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 2013.
- ULUSOY, Ayten, *Eğitim Psikoloji*.(2. Baskı). Anı Yayıncılık, 10-11, 2008, Ankara.
- VİZENOR, K. V, *Binary Lives: Digital Citizenship and Disability Participation in a User Content Created Virtual World*, Unpublished doctoral dissertation, University at Buffalo, 2013 ,New York.
- VLADU, D., Die Rolle der Bilderim DaF- UnterrichtaufGrundschulniveau .Neue Didaktik, 1, 103-110, 2009.
- YANG, Hyun, CHEN, Peter, *Exploring Teachers' Beliefs about Digital Citizenship and Responsibility*,2010.

YILMAZ, S. D. , ÜNALAN, T, Toplumsal Yaşayışa Katkıları Kapsamında Sanat Eğitimi'nin Önemi ve Sanat Öğretmenlerinin Teknolojik Gelişim Dahilinde Değişen Rolü, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası*, Ankara, Mayıs 2002.

Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim Tarihi: 06/06/2019: (www.tuik.gov.tr)).

EKLER

Ek-1 Kişisel Bilgi Formu:

RESİM ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DİJİTAL VATANDAŞLIK DÜZEYLERİ İLE DİJİTAL TEKNOLOJİYE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sevgili Öğretmen Adayları,

Bu araştırmanın temel amacı resim öğretmeni adaylarının dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarını belirleyerek; adayların dijital vatandaşlık düzeyleri ile dijital teknolojiye yönelik tutumlarını arasındaki ilişkiyi saptamaktır.

Cevaplayacağınız ölçme aracı, üç farklı bölümden oluşmaktadır. Toplanan veriler araştırmacı tarafından gizli tutulacak, araştırmanın amacı dışında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Araştırmanın daha güvenilir sonuçlara ulaşması için, lütfen soruları samimi, tam ve doğru bir şekilde cevaplandırınız. Her ifadeye tek bir yanıt veriniz ve boş bırakmayınız.

Katkılarınız için teşekkürler.

Araştırmayı Yöneten

Dr.Öğr.Üyesi Hüseyin ÖZNÜLÜER
EBYÜ Öğrt. Üyesi

Araştırmayı Yürüten

Şeyda TANOĞLU
EBYÜ Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I: Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz: Erkek Kız

2. Sınıfınız: 1. Sınıf 2. Sınıf 3. Sınıf 4. Sınıf

3. Gelir durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Düşük Orta Yüksek

4. Kaç yıldır internet kullanıyorsunuz?

1 yıl ve daha az 2-3 yıl 4-5 yıl 6 yıl ve daha fazla

5. Günde kaç saatinizi internet kullanımına ayırıyorsunuz?

(Cep telefonunda internete girilen süre dahil)

1 saat ve daha az 2-3 saat 4-5 saat 6 saat ve daha fazla

6. Kendi internet kullanma becerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Düşük Orta Yüksek

Ek-2 Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği:

Sıra No	Dijital Teknolojiye Yönelik Tutum Ölçeği	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Herhangi bir dijital teknolojiyi kolaylıkla kullanırım.					
2	Çevreme yararlı işlerde teknolojiyi etkin kullanabilmeyi isterim.					
3	Yeni karşılaştığım dijital teknolojiyi bir defa kullanmam öğrenmem için yeterlidir.					
4	Dijital teknolojilerin beni geliştirdiğine inanıyorum.					
5	Dijital bir teknolojiyi kullanmak için bilginin yanında yeterli becerinin olması gerekir.					
6	Okulda teknoloji ile ilgili çok daha fazla dersin olmasını isterim					
7	Anlaşılması en zor dijital bir teknolojiyi bile kullanacağımdan eminim.					
8	Yeni karşılaştığım dijital bir teknolojiyi öğrenmek için istekliyimdir.					
9	Dijital teknolojiyi günlük yaşantımda kullanmak hoşuma gider.					
10	Vaktimin çoğunu dijital teknoloji kullanarak geçirmekten hoşlanırım.					
11	Dijital teknoloji alanında yeni bilgiler öğrenmek hoşuma gider.					
12	Dijital ürün satışı yapan mağazalarda yeni ürünleri inceleme merakım vardır.					
13	Dijital teknoloji alanında uzman olarak çalışmak sıkıcıdır.					
14	Dijital teknoloji ile ilgili haberler dikkatimi çeker.					
15	Derslerimde dijital teknolojinin kullanılması derse olan ilgimi artırır.					
16	Sosyal ağları (facebook, twitter vb.) kullanmak dijital teknolojinin en iyi avantajlarından biridir.					
17	Daha çok sosyal ağları (facebook, twitter vb.) kullanmak için dijital teknolojilerden yararlanırım.					
18	Sosyal ağları (facebook, twitter vb.) etkin olarak kullanırım.					
19	Sosyal ağlarda (facebook, twitter vb.) kendimi daha rahat ifade ederim.					
20	Dijital teknolojileri kullanmak sıkıcıdır.					
21	Yeni bir dijital teknoloji kullanırken karşılaştığım problemin çözümü konusunda kendime güvenirim.					
22	Dijital ortamda fazla zaman harcamak beni yorar.					
23	Daha çok oyun oynamak için dijital teknolojilerden yararlanırım					
24	İnternette hazır kaynaklara ulaşmak yaratıcılığımı engeller.					
25	Bilgisayar oyunları oynarken sokak oyunlarına göre daha çok eğlenirim.					
26	Derslerimde dijital teknolojilerden yararlanmak başarılı olmamı sağlar.					
27	Dijital teknoloji ortamında geçirilen zaman boşa harcanır.					
28	Bilgisayar destekli ortamlarda dijital materyaller ile ders çalışmak derse olan ilgimi artırır.					
29	Dijital teknolojileri kullanmak için yeterli beceriye sahibim.					
30	Dijital teknolojileri kullanırken hızlı ve pratik işlem yapabiliyorum					
31	Çevremde dijital teknolojiyi etkin kullanma konusunda liderim.					
32	İnternet aracılığı ile her türlü bilgiye ulaşabiliyorum.					
33	Teknolojiyi insanların nasıl kullanmaları gerektiğine dair konularda fikir üretebilirim.					
34	Dijital teknolojiler faydalı amaç için kullanılmalıdır.					
35	Dijital teknolojiyi yaşamımı kolaylaştırmak için etkin olarak kullanırım.					
36	İnternet ortamında benim için hangi bilginin yararlı olduğunu ayırt edebilirim.					
37	Dijital teknolojileri kullanırken yaratıcı düşünürüm.					
38	Bildiğim bir uygulamayı farklı dijital teknolojilerde kullanırım.					
39	Dijital teknolojiyi daha çok eğlence aracı olarak kullanırım.					

Ek-3 Dijital Vatandaşlık Ölçeği:

Sıra No	Dijital Vatandaşlık Ölçeği	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Çevremle iletişim kurmak amacıyla dijital ortamları kullanırım.					
2	Sosyal ilişkilerimi dijital ortamlarda da yürütürüm.					
3	Dijital ortamlarda bilgi paylaşırım.					
4	Dijital ortamlarda gelen mesajlara cevap veririm					
5	Dijital ortamlara rahatlıkla erişebilirim.					
6	Dijital ortamlara erişimde yaşadığım sorunları çözebilirim.					
7	Dijital ortamlara erişmek için gerekli olan teknolojileri kullanabilirim.					
8	Kendimi dijital okuryazar olarak tanımlarım.					
9	Dijital ortamlarda araştırma yapma konusunda kendime güvenirim.					
10	Dijital ortamlar işbirlikçi projeler yürütürüm.					
11	Dijital ortamları rahatlıkla kullanabilmek için gerekli olan becerilere sahibim.					
12	Dijital ortamlarda araştırma yaparken bilgileri eleştirel bir şekilde analiz eder ve değerlendiririm.					
13	Dijital ortamlarda bilgiyi nasıl oluşturacağımı ve paylaşacağımı bilirim.					
14	Dijital ortamlarda kendimi güvende hissetmem.					
15	Dijital ortamlarda farklı kullanıcı adı ve şifre kullanırım.					
16	Dijital ortamlarda farklı güvenlik önlemleri alırım.					
17	Dijital ortamlarda kişisel gizliliğe saygı duyarım.					
18	Dijital ortamlarda başkalarına zarar vermem.					
19	Dijital ortamlarda başkalarının paylaşımına açık olmayan fikirlerini kaynak göstermeden kullanırım.					
20	Dijital ortamlarda sahip olduğum hakların farkındayım.					
21	Dijital ortamların kullanımına yönelik kuralları bilirim.					
22	Dijital ortamlarda iletişim kurarken saygılı davranırım.					
23	Dijital ortamlardaki sorumluluklarımı yerine getiririm.					
24	Dijital ortamlarda başkalarının etkinliklerine ya da işlerine zarar vermek suçtur.					
25	Dijital ortamlarda programları yasadığı yollarla indirmek suçtur.					
26	Dijital ortamlarda yer alan kopyalama izni verilmeyen metinleri kopyalamak suçtur.					
27	Dijital ortamlara spamlar, virüsler ve trojanlar göndermek suçtur.					

28	Dijital ortamları bağımlılık derecesinde kullanırım.					
29	Dijital ortamlar sağlığımlı olumsuz etkiler.					
30	Dijital ortamlar psikolojimi bozar.					
31	Dijital ortamlarda alışveriş yaparım.					
32	Dijital ortamlarda satın almak ya da satmak ile ilgili işleyişi bilirim.					
33	Dijital ortamlardaki alışveriş sitelerini takip ederim.					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Şeyda TANOĞLU

Doğum Yeri : Erzincan

EĞİTİM DURUMU

Lisans Eğitimi : Atatürk Üniversitesi

Yüksek Lisans Eğitimi : Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

TANOĞLU, Şeyda, TAŞKESEN, Orhan, BAKIRHAN, Ayşenur, TAŞKESEN, Selma, Investigating The Relationship Between Three Dimensional Objects Drawing Achievement and Visual Mathematical Literacy Self-Efficacy Perceptions of 5th, 6th and 7th Grades, Journal of Strategic Research In Social Science, 3 (2), 29-40, 2017.

BAKIRHAN, Ayşenur, TAŞKESEN, Orhan, TANOĞLU, Şeyda, TAŞKESEN, Selma, Farklı Alanlarda Kullanılan Malzemelerin Görsel Sanatlar Eğitimi “Sanat – Kültür İlişkisi, Farklı Kültürler-Yöresel Kıyafetler” Konulu Çalışmada Öğrencilerin Tasarım Ve Yaratıcılık Düzeyleri Açısından Oluşturduğu Farkları Üzerine Bir Araştırma, I. Ulusal Görsel Sanatlar Eğitimi Sempozyumu, 2017.

TAŞKESEN, Selma, TAŞKESEN, Orhan., BAKIRHAN, Ayşenur ve TANOĞLU, Şeyda; “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Motivasyon Düzeyleri İle Motivasyonlarını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma (Erzincan İli Öğrneği)”, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2018.

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar : Erzincan Elit Koleji (2017-2018)

Erzincan Açı Koleji (2019-)

İLETİŞİM E-posta : seydatanoglu@gmail.com